

การประเมินผลโครงการปลูกกัญชาเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์โรงพยาบาลส่งเสริม
สุขภาพตำบลในจังหวัดสตูลร่วมกับวิสาหกิจชุมชนเพื่อเศรษฐกิจทางเลือกจังหวัดสตูล

Evaluation of the Cannabis Cultivation Program for Medical Benefits:
A Case Study of Satun Health Promoting Hospital and Community
Enterprise for Alternative Economy in Satun Province

พีรพล สอนอำไพ

Peerapol Sornampai

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

A Minor Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Public Administration
Prince of Songkla University

2565

ชื่อสารนิพนธ์ การประเมินผลโครงการปลูกกล้วยาเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์โรงพยาบาลส่งเสริม
สุขภาพตำบลในจังหวัดสตูลร่วมกับวิสาหกิจชุมชนเพื่อเศรษฐกิจทางเลือกจังหวัด
สตูล

ผู้เขียน นายพีรพล สอนอำไพ

สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

คณะกรรมการสอบ

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ผายนีย์ ช. บุญพันธ์)

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ผายนีย์ ช. บุญพันธ์)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษบง ชัยเจริญวัฒนะ)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวิทย์ จันทร์เพชร)

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุฑามณี ตระกูลมุกดา)

ผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ชื่อสารนิพนธ์	การประเมินผลโครงการปลูกกัญชาเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสตูลร่วมกับวิสาหกิจชุมชนเพื่อเศรษฐกิจทางเลือกจังหวัดสตูล
ผู้เขียน	นายพีรพล สอนอำไพ
สาขาวิชา	รัฐประศาสนศาสตร์
ปีการศึกษา	2564

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง การประเมินผลโครงการปลูกกัญชาเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสตูลร่วมกับวิสาหกิจชุมชนเพื่อเศรษฐกิจทางเลือกจังหวัดสตูล ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อประเมินผลโครงการปลูกกัญชาเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสตูลร่วมกับวิสาหกิจชุมชนเพื่อเศรษฐกิจทางเลือกจังหวัดสตูล ภายใต้กรอบการประเมินรูปแบบชิป (CIPP Model) 2) เพื่อศึกษาถึงปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะสำหรับโครงการปลูกกัญชาเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสตูลร่วมกับวิสาหกิจชุมชนเพื่อเศรษฐกิจทางเลือกจังหวัดสตูล ในการวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้ ได้สัมภาษณ์แบบเจาะลึก การวิจัยแบบสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม และการสนทนากลุ่ม โดยผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ กลุ่มเจ้าหน้าที่สาธารณสุขและกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จำนวน 20 คน

ผลการวิจัย พบว่า วิสาหกิจชุมชนและเจ้าหน้าที่สาธารณสุขจังหวัดสตูลผู้ให้สัมภาษณ์งานวิจัยทั้งหมด 20 คน ได้เห็นตรงกันหลายมุมมองจากรูปแบบการประเมินรูปแบบชิป (CIPP Model) ซึ่งพบได้ว่า ด้านบริบทและสภาพแวดล้อม มีความเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการและมีความเป็นไปได้หากมีการพัฒนาที่ถูกต้องตามขั้นตอน ส่วนด้านปัจจัยนำเข้าด้านทรัพยากรที่ได้รับการสนับสนุน ได้แก่ งบประมาณ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์มีเพียงพอที่จะดำเนินโครงการและได้รับความรู้เมล็ดพันธุ์จากภาครัฐ สาธารณสุขได้รับการอบรมและได้ส่วนสำคัญของกัญชามาพัฒนาเป็นยารักษา ทั้งด้านกระบวนการ มีการตรวจสอบของโครงการอย่างเป็นระบบการจดบันทึกและติดต่อระหว่างวิสาหกิจกับภาครัฐตามกรอบที่กำหนด ส่วนสุดท้ายด้านผลลัพธ์ จากที่ได้สัมภาษณ์ทั้งสองกลุ่มพบว่า 1) กลุ่มวิสาหกิจมีรายได้เสริมจากโครงการปลูกกัญชาเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสตูลร่วมกับ

วิสาหกิจชุมชนเพื่อเศรษฐกิจทางเลือกจังหวัดสตูลเพิ่มมากขึ้น 2) หน่วยงานสาธารณสุขได้รับส่วนสำคัญที่ สกัดทำยาของต้นกัญชาเพื่อใช้ในการวิจัยและเป็นยารักษาผู้ป่วย ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติของ โครงการยังมีข้อจำกัดของข้อบังคับทางกฎหมายที่ซับซ้อน ซึ่งอาจจะเป็นปัญหาที่ยากต่อการเข้าถึง ข้อเสนอแนะสำหรับโครงการควรจะได้รับการพัฒนาความรู้ในประเด็นที่สำคัญของโครงการเพื่อในการ เข้าถึงได้ง่ายและเข้าใจง่ายโดยเขียนกำหนดขั้นตอนของนโยบายและโครงการให้เข้าใจง่ายและชัดเจน

Minor Thesis Title Evaluation of the Cannabis Cultivation Program for Medical Benefits: A Case Study of Satun Health Promoting Hospitals and Community Enterprises for Alternative Economy in Satun Province

Author Mr. Peerapol Sornampai

Major Program Public Administration

Academic Year 2021

ABSTRACT

The objectives of the study on evaluation of the Cannabis Cultivation Program for Medical Benefits of Health Promoting Hospitals and Community Enterprises for Alternative Economy in Satun Province were: 1) to evaluate the Cannabis Cultivation Program for Medical Benefits and Satun Health Promoting Hospitals and Community Enterprises for Alternative Economy in Satun Province using the CIPP Model, 2) to find out problems, obstacles, and suggestions about cannabis cultivation for medical benefits of Satun health promoting hospitals and community enterprises for alternative economy in Satun Province. For this qualitative research, data were collected through in-depth interviews, non-participant observation, and focus group discussions with a group of public health officers and a group of community enterprise members totaling 20 informants.

The research found that all the 20 informants from Satun provincial community enterprises and public health organizations agreed on various perspectives from the evaluation using the CIPP Model. It was found that the context and environment met the objectives of the project and the project would be feasible if developed according to the process stages. Input resources which were budget, personnel, materials, and equipment were found to be sufficient for conducting the project. Members of community enterprises received knowledge about seeds from the government sector while the public health officers received training, and important cannabis elements to develop as

medicine. In terms of the process, the project was monitored systematically, recorded, and the contact between the enterprises and the government sector was conducted as required. Lastly, in terms of the product, the interviews with both groups of informants revealed the following: 1) the enterprise group had more extra income from cannabis cultivation for medical benefits of health promoting hospitals in Satun Province and for the community enterprises for alternatively economy in Satun Province, and 2) public health organizations received important medicinal ingredients extracted from cannabis for use in research and as medicine to treat patients. The problems and obstacles to the project implementation included limitations concerning legal complications that could cause access difficulties. Suggestions were that the project should be developed in its importance and to make it easier to access and understand, particularly the stages of policy, and the project should be written clearly and easy to understand.

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ด้วยความกรุณา ช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ คำปรึกษาและให้ความรู้ในระหว่างการทำสารนิพนธ์ ตลอดจนการตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสม และแก้ไขข้อบกพร่องของสารนิพนธ์ จาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชายนิย ช. บุญพันธ์ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ผู้วิจัยจึงกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษบง ชัยเจริญวัฒน์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวิทย์ จันทรพิเชฐ ที่ให้เกียรติมาเป็นกรรมการสอบสารนิพนธ์ ให้คำปรึกษาและคำแนะนำ ตลอดจนตรวจสอบ แก้ไขข้อบกพร่องเพิ่มเติมเพื่อให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณอาจารย์ภายในคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ทุกท่าน ขอขอบพระคุณสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสตูลเจ้าหน้าที่สาธารณสุขและวิสาหกิจชุมชน ที่สละเวลาอันมีค่าให้สัมภาษณ์เพื่อการวิจัย และขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ประจำหลักสูตรทุกสาขาวิชาที่ให้ความช่วยเหลือในการติดต่อประสานงานและคอยอำนวยความสะดวกแก่ผู้วิจัย จนกระทั่งงานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณบิดา มารดา ที่คอยเป็นกำลังใจเสมอมา ขอขอบคุณเพื่อน พี่ และน้อง ๆ ที่คอยช่วยเหลือกันมาตลอดจนสารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(2)
ABSTRACT	(4)
กิตติกรรมประกาศ	(6)
สารบัญ	(7)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาของปัญหาและปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์	3
1.3 ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย	4
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	5
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ	
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับประเมินโครงการ	8
2.2 การประเมินโครงการตามรูปแบบซิป (CIPP Model)	9
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจทางเลือก	19
2.4 ข้อมูลพื้นฐานโครงการปลูกกัญชาเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสตูลร่วมกับวิสาหกิจชุมชนเพื่อเศรษฐกิจทางเลือกจังหวัดสตูล	20
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	22
2.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย	27

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	28
3.1 ผู้ให้ข้อมูลหลักและผู้ให้ข้อมูลรอง	28
3.2 แบบแผนการวิจัย	29
3.3 เครื่องมือในการวิจัย	30
3.4 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	30
3.5 การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	32
3.6 การเก็บรวบรวมข้อมูล	33
3.7 การวิเคราะห์ข้อมูล	33
บทที่ 4 ผลการวิจัย	34
4.1 บทสัมภาษณ์วิสาหกิจชุมชน	35
4.2 บทสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่สาธารณสุข	41
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล ข้อเสนอแนะของงานวิจัย	48
5.1 สรุปผลการวิจัย	47
5.2 อภิปรายผล	49
5.3 ข้อเสนอแนะ	52
บรรณานุกรม	53
ภาคผนวก	56
ภาคผนวก ก แบบสัมภาษณ์งานวิจัย	57
ภาคผนวก ข รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ	63
ภาคผนวก ค ประมวลภาพ	65
ประวัติผู้เขียน	74

รายการภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1. การประเมินด้านบริบทหรือสภาพแวดล้อม (Context Evaluation)	14
2. การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation)	15
3. การประเมินด้านกระบวนการ (Process Evaluation)	16
4. การประเมินด้านผลผลิต (Product Evaluation)	17
5. กรอบแนวคิดในการวิจัย	27

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาของปัญหาและปัญหา

นโยบายกระทรวงสาธารณสุขให้นำกัญชาซึ่งเป็นยาเสพติดให้โทษประเภทที่ 5 มาใช้ประโยชน์ทางการแพทย์แผนไทย และการแพทย์พื้นบ้านไทยได้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2562 กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกได้สนองนโยบายดังกล่าว โดยได้ร่วมกับสภาการแพทย์แผนไทยจัดอบรมให้แพทย์แผนไทย แพทย์แผนไทยประยุกต์และหมอพื้นบ้าน ซึ่งปัจจุบันมีผู้ได้รับใบอนุญาตการสั่งใช้กัญชาทางการแพทย์แผนไทยจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาแล้ว โดยเป็นทั้งแพทย์แผนไทยที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาล และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกได้จัดทำโครงการพัฒนาการปลูก และแปรรูปกัญชาสำหรับการใช้ทางการแพทย์แผนไทย และการแพทย์พื้นบ้านไทยในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลและชุมชน โดยดำเนินการในพื้นที่นำร่อง จำนวน 3 แห่ง ได้แก่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลคลองม่วง จังหวัดนครราชสีมา โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเชียงพิณ จังหวัดอุดรธานี และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านนาปะขอ จังหวัดพัทลุง ข้อมูลจากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสตูล (2562) ทั้งนี้เพื่อขยายโอกาสการเข้าถึงกัญชาทางการแพทย์แผนไทย และการแพทย์พื้นบ้านไทยในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลและชุมชน กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกจึงจัดทำโครงการนี้ เพื่อเพิ่มพื้นที่เป้าหมายที่มีความพร้อมสำหรับการดำเนินการปลูกกัญชาและให้บริการกัญชาทางการแพทย์แผนไทยจากการศึกษาแนวคิดและหลักการในการประเมินหลักสูตร ซึ่งพบว่าแนวคิดการประเมินรูปแบบชิป CIPP Model ของเดเนียล สตีฟเฟิลบีม ก็เพื่อวัดความยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนโดยใช้กลยุทธ์เศรษฐกิจอย่างสร้างสรรค์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหาแนวทางการนำแนวคิดการประเมินโครงการมาใช้วัดให้เกิดความยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชน อ้างอิงจากกษิติศ ใจผาวัง (2561) การที่ประเทศไทยเกิดวิกฤตการณ์เศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 นับเป็นก้าวสำคัญที่นำไปสู่การปฏิรูประบบเศรษฐกิจ และสังคมในหลาย ๆ มิติ ทำให้วิสาหกิจชุมชนถูกจับตามอง เพราะเป็นแนวทางหนึ่งของการพัฒนาแบบผสมผสานที่มุ่งเน้นการเสริมสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง สามารถพึ่งพาตนเองได้และมีความสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม สามารถรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในท้องถิ่นให้เอื้อต่อการอยู่อาศัย และสามารถเชื่อมโยงองค์กรชุมชนให้เป็นเครือข่ายผลิตภัณฑ์ชุมชน ซึ่ง

เป็นแนวทางอันหนึ่งเพื่อสร้างความเจริญให้แก่ชุมชน โดยการผลิตหรือจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น ให้กลายเป็นสินค้าที่มีคุณภาพมีจุดเด่น มีจุดขาย และสอดคล้องกับวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่น (สำนักวิจัย เศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2551) ดังนั้น ภายใต้กระแสของพัฒนาที่ต้องการ ความมั่งคั่งยั่งยืน เศรษฐกิจไทยควรมีการปรับโครงสร้างไปสู่ระดับสูงขึ้น คือ การเน้นระบบเศรษฐกิจ ชุมชน ซึ่งถือว่าเป็นอีกหนทางเลือกที่ช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน โดยใช้วิสาหกิจชุมชนซึ่งเป็น กิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ช่วยขับเคลื่อนและกระตุ้นเศรษฐกิจชุมชนซึ่งเป็นเศรษฐกิจระดับรากหญ้าให้ เข้มแข็งและกระจายโอกาสในการประกอบอาชีพให้เกิดการสร้างงานสร้างรายได้ และลดภาระค่าใช้จ่าย ให้ประชาชนในท้องถิ่นสามารถพึ่งตนเองได้มากขึ้น

จากการศึกษาแนวคิดและหลักการในการประเมินโครงการ ผู้วิจัยพบว่าแนวคิดการประเมิน รูปแบบชิป (CIPP Model) ของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam, 1971 อ้างถึงใน กษิติศ ใจผาวัง 2561) เป็น รูปแบบการประเมินเพื่อการตัดสินใจ 4 ประเภทคือ การประเมินสภาพแวดล้อม (Context: C) ปัจจัย นำเข้า (Input : I) การประเมินกระบวนการ (Process : P) และการประเมินผลผลิต (Product :P) ซึ่งเป็นการ ประเมินที่ครอบคลุมด้านต่าง ๆ ของโครงการ สอดคล้องกับ อภิภา ปรัชญพทุทธิ (2555) ที่กล่าวว่า การประเมินผล CIPP ของ สตัฟเฟิลบีม มีข้อดีคือ ตอบสนองความต้องการและให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ สำหรับผู้เข้าร่วมโครงการและผู้รับผิดชอบโครงการ ให้แนวปฏิบัติในการประเมินอย่างเป็นขั้นตอนโดย ละเอียด โดยมีการวางแผนการเก็บข้อมูลอย่างชัดเจนและเป็นระบบว่าต้องใช้ข้อมูลอะไรเพื่อการตัดสินใจ เรื่องใดเกี่ยวกับโครงการ ให้ความสำคัญกับการประเมินย่อย และให้ความสำคัญกับการประเมินทุก องค์ประกอบของโครงการ ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่ารูปแบบการประเมิน CIPP ของ สตัฟเฟิลบีม สามารถ นำมาใช้ในการประเมินได้เป็นอย่างดี จึงได้นำมาใช้ประเมินในโครงการนี้ ทั้งนี้เพื่อจะได้นำผลการประเมิน ดังกล่าวไปใช้ในการพัฒนาและเป็นความรู้ต่อผู้เข้าร่วมอื่น ๆ และผู้รับผิดชอบให้มีความสมบูรณ์ มาก ยิ่งขึ้น ตอบสนองการผลิตที่มีคุณภาพและการแพทย์ได้มีความก้าวหน้าในอนาคต

จากข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาและการประเมินผลโครงการปลูกกล้วยาเพื่อ ประโยชน์ทางการแพทย์โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสตูลร่วมกับวิสาหกิจชุมชนเพื่อ เศรษฐกิจทางเลือกจังหวัดสตูล ซึ่งภายในจังหวัดสตูลได้ดำเนินการตามนโยบายแล้วจำนวน 2 แห่งด้วยกัน โดยอำเภอแรก คืออำเภอทุ่งหว้า ในพื้นที่ตำบลป่าแดง ได้เรื่องปลูกตามโครงการในเขตพื้นที่ จำนวน 50 ถึง 60 ต้น เช่นเดียวกับส่วนอำเภอที่สองคืออำเภอควนกาหลง ในพื้นที่ตำบลทุ่งนุ้ย ทั้งสองพื้นที่ได้กำกับ

ดูแลโดยโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในพื้นที่และได้ขึ้นทะเบียนกับสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสตูล ถูกต้องตามกฎหมายเป็นที่เรียบร้อย ในเวลา 2 ปี เป็นเวลาใกล้เคียงกับตอนเริ่มนโยบายกัญชาฯ ซึ่งโครงการนี้ได้หยุดไปแบบไม่ทราบสาเหตุ ผู้ศึกษาวิจัยจึงมีความสนใจต้องการศึกษาเกี่ยวกับโครงการดังกล่าวว่าได้ตอบสนองตามวัตถุประสงค์อย่างไรมีการพัฒนาเป็นเศรษฐกิจทางเลือกได้จริงหรือไม่ จึงได้ดำเนินการประเมินโครงการเพื่อหาแนวทางการพัฒนาโดยพิจารณาเงื่อนไขและปัจจัยต่าง ๆ รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นและเป็นการส่งเสริมรายได้ให้กับประชาชน ทั้งนี้ เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษามาพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อให้เกิดความเข้มแข็งตลอดจนเป็นกรณีศึกษาตัวอย่างที่ดีให้เห็นถึงแนวทางการพัฒนาท้องถิ่นในรูปแบบของวิสาหกิจชุมชนเพื่อเพิ่มพูนความรู้การส่งต่อเพื่อเป็นประโยชน์ทางการแพทย์และต่อยอดอาชีพทางเลือกโดยชุมชนเพื่อชุมชนทำให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งสามารถพึ่งตนเองได้ ก่อให้เกิดประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ต่อชุมชนอันจะเป็นพื้นฐานสำคัญที่นำไปสู่การกำหนดแนวทางส่งเสริมการพัฒนาคุณประโยชน์ของกัญชาในชุมชนได้อย่างยั่งยืนทั้งในปัจจุบันและในอนาคต

1.2 วัตถุประสงค์

1. เพื่อประเมินผลโครงการปลูกกัญชาเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสตูลร่วมกับวิสาหกิจชุมชนเพื่อเศรษฐกิจทางเลือกจังหวัดสตูล ภายใต้กรอบการประเมินรูปแบบซิป (CIPP Model)
2. เพื่อศึกษาถึงปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะสำหรับโครงการปลูกกัญชาเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสตูลร่วมกับวิสาหกิจชุมชนเพื่อเศรษฐกิจทางเลือกจังหวัดสตูล

1.3 ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย

1. เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจให้แก่ผู้บริหารหรือผู้มีอำนาจตัดสินใจเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงพัฒนา สนับสนุนหรือยุติโครงการปลูกกัญชาเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสตูลร่วมกับวิสาหกิจชุมชนเพื่อเศรษฐกิจทางเลือกจังหวัดสตูล

2. เป็นแนวทางให้กับหน่วยงานภาครัฐและวิสาหกิจชุมชน ในการเข้าใจปัญหาและอุปสรรค ให้กับผู้เข้ามารับผิดชอบโครงการ รวมถึงประชาชนผู้สนใจเข้าร่วมโครงการปลูกหญ้าเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสตูลร่วมกับวิสาหกิจชุมชนเพื่อเศรษฐกิจทางเลือกจังหวัดสตูล

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อการประเมินผลโครงการปลูกหญ้าเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสตูลร่วมกับวิสาหกิจชุมชนเพื่อเศรษฐกิจทางเลือกจังหวัดสตูล โดยมีขอบเขตของการวิจัยดังนี้

1.4.1 ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ มีผู้ให้ข้อมูลจากโครงการปลูกหญ้าเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสตูลร่วมกับวิสาหกิจชุมชนเพื่อเศรษฐกิจทางเลือกจังหวัดสตูล ทั้งหมด 20 คน โดยผู้วิจัยแบ่งสัมภาษณ์ 2 กลุ่ม กลุ่มละ 10 คน ดังนี้

1.1 ผู้เข้าร่วมโครงการ (วิสาหกิจชุมชน) จำนวน 10 คน

1.2 ผู้รับผิดชอบโครงการ (หน่วยงานภาครัฐ) จำนวน 10 คน

1.4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษานี้ เป็นการประเมินผลโครงการปลูกหญ้าเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสตูลร่วมกับวิสาหกิจชุมชนเพื่อเศรษฐกิจทางเลือกจังหวัดสตูล

การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบ CIPP Model ในการประเมิน ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านบริบทหรือสภาพแวดล้อม (Context Evaluation) ได้แก่ ความเหมาะสมของโครงการ โครงการเป็นประโยชน์ต่อผู้เข้าร่วมโครงการ และการมีส่วนร่วมของผู้รับผิดชอบโครงการ บริบทของสภาพแวดล้อม รวมถึง นโยบายรัฐ วิสัยทัศน์ ปัญหา แหล่งทุน สภาพความผันผวนทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองอีกด้วย

2. ด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) ได้แก่ ความพร้อมของทรัพยากร เช่น งบประมาณ บุคลากรและ วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ

3. ด้านกระบวนการ (Process Evaluation) ได้แก่ การวางแผนโครงการ การติดตามผลการดำเนินงานโครงการ การตรวจสอบการดำเนินงานของโครงการ และการประเมินผลของโครงการ

4. ด้านผลผลิต (Product Evaluation) ได้แก่ ผู้เข้าร่วมโครงการมีคุณภาพชีวิตที่ดี ผู้เข้าร่วมโครงการมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการเพาะปลูกกัญชา และผู้เข้าร่วมโครงการสามารถต่อยอดจากกัญชา

1.4.3 ขอบเขตด้านเวลา

ในการวิจัยครั้งนี้ การเก็บข้อมูลการวิจัยเชิงลึก สัมภาษณ์สนทนากลุ่มย่อย และการวิเคราะห์ข้อมูล และการจัดทำรายงานวิจัย ตั้งแต่ เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2564 ถึง เดือนมีนาคม พ.ศ. 2565

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การประเมินโครงการตามรูปแบบชิปปี้ (CIPP MODEL) หมายถึง การประเมินผลโครงการที่มีแนวคิดเน้นการแยกบทบาทการทำงานระหว่างฝ่ายประเมินกับฝ่ายบริหารออกจากกันอย่างเด่นชัด กล่าวคือฝ่ายประเมินมีหน้าที่ระบุจุดหาและนำเสนอสารสนเทศให้กับฝ่ายบริหาร ส่วนฝ่ายบริหารมีหน้าที่เรียกหาข้อมูลและนำผลการประเมินที่ได้ไปใช้ประกอบการตัดสินใจเพื่อดำเนินกิจกรรมใด ๆ ที่เกี่ยวข้องแล้วแต่กรณีเพื่อป้องกันการมีอคติในการประเมิน ซึ่งประกอบด้วย

1.1 ด้านบริบทและสภาพแวดล้อม (Context Evaluation) หมายถึง รูปแบบการประเมินเพื่อค้นหาข้อมูลที่สำคัญ สามารถช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ เป้าหมาย ความเป็นไปได้ของโครงการ เป็นการตรวจสอบว่าโครงการที่จะทำสนองปัญหาหรือความต้องการจำเป็นที่แท้จริงหรือไม่ วัตถุประสงค์ของโครงการเหมาะสมชัดเจน บริบทของสภาพแวดล้อม รวมถึงเรื่อง การกำหนดนโยบายจากภาครัฐ สภาพความผันผวนทางสังคม วิสัยทัศน์ เศรษฐกิจ และการเมืองปัจจุบัน

1.2 ด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) หมายถึง เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาถึงความเป็นไปได้ของโครงการประสิทธิภาพขององค์ประกอบที่นำมาเป็นปัจจัยนำเข้า ความเหมาะสม และความพอเพียงของทรัพยากรที่จะใช้ในการดำเนินโครงการ เช่น งบประมาณ บุคลากร วัสดุ อุปกรณ์ แผนการดำเนินงาน เป็นต้น

1.3 ด้านกระบวนการ (Process Evaluation) หมายถึง การประเมินในช่วงที่กำลังดำเนินโครงการ เพื่อค้นหาปัญหาหรือจุดบกพร่องระหว่างการดำเนินโครงการ ที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับเปลี่ยน ให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพชัดเจนมากยิ่งขึ้น และเป็นการตรวจเช็คการดำเนินงานต่าง ๆ ทรัพยากรที่ใช้ในโครงการภาวะผู้นำ การมีส่วนร่วมของบุคคลในโครงการ โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน การประเมินกระบวนการนี้ จะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการค้นหาจุดเด่น หรือจุดแข็ง (Strengths) และจุดด้อย (Weakness) ของนโยบาย/แผนงาน/โครงการ มักจะไม่สามารถศึกษาได้ภายหลังจากสิ้นสุดโครงการแล้ว

1.4 ด้านผลผลิต (Product Evaluation) หมายถึง การประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับวัตถุประสงค์ของโครงการ หรือความต้องการ / เป้าหมายที่กำหนดไว้ รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการยุบ เลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการและการประเมินผล เรื่องผลกระทบ (Impact) และผลลัพธ์ (Outcomes) ของนโยบาย / แผนงาน / โครงการ โดยอาศัยข้อมูลจากการประเมินสภาวะแวดล้อม ปัจจัยเบื้องต้นและกระบวนการร่วมด้วย

2. โครงการปลูกหญ้าเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสตูลร่วมกับวิสาหกิจชุมชนเพื่อเศรษฐกิจทางเลือกจังหวัดสตูล หมายถึง โครงการที่จัดขึ้นเพื่อสนับสนุนนโยบายของภาครัฐ โดยอนุญาตให้วิสาหกิจชุมชนมีสิทธิในการปลูกหญ้าสำหรับเป็นอาชีพทางเลือกเป็นรายได้เสริมโดยต้องผ่านการกำกับดูแลตามข้อกำหนดอย่างถูกต้อง อีกทั้งยังนำส่วนสำคัญของพืชหญ้าบางส่วนไปเป็นยารักษาได้ โดยผ่านการกำกับดูแลจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขโรงพยาบาลประจำตำบลที่รับผิดชอบนั้น ๆ ขั้นตอนการดำเนินโครงการโดยจะต้องมีวิสาหกิจชุมชนรวมกลุ่มกันอย่างน้อย 7 คนขึ้นไป จดทะเบียนกับสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเพื่อขอดำเนินการปลูกและประสานต่อพื้นที่รับผิดชอบที่จะปลูกกำกับดูแลดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของโครงการอย่างถูกต้องตามระเบียบ

3. ภัยสุขภาพทางกาย หมายถึง สิ่งที่ได้จากการสกัดพืชภัยสุขภาพเพื่อนำสารสกัดที่ได้มาใช้ทางการแพทย์และการวิจัยไม่ได้หมายถึงภัยสุขภาพที่ยังคงมีสภาพเป็นพืช หรือส่วนประกอบใด ๆ ของพืชภัยสุขภาพ อาทิ ยอดดอก ใบ ลำต้น ราก เป็นต้น ผลิตภัณฑ์ภัยสุขภาพ หมายถึง รูปแบบหรือลักษณะของสารสกัดจากภัยสุขภาพที่ผ่านการเตรียมเพื่อนำมาใช้

4. วิสาหกิจชุมชน หมายถึง กิจการของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการ หรือการอื่น ๆ ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพันกัน มีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบกิจการ เพื่อสร้างรายได้และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัวชุมชนและระหว่างชุมชน ผู้เข้าร่วมกิจกรรมหรือโครงการของภาครัฐ

5. เศรษฐกิจทางเลือก หมายถึง การดำเนินนโยบายเศรษฐกิจในแนวทางที่แตกต่างนโยบายเศรษฐกิจเหล่านั้นมิได้สร้างผลกระทบด้านลบแก่ระบบเศรษฐกิจ จนทำให้เศรษฐกิจล้มเหลวหรือพังทลายลง แต่นโยบายเศรษฐกิจทางเลือกเหล่านั้นกลับมีส่วนช่วยสร้างความเข้มแข็งและยั่งยืนให้แก่ระบบเศรษฐกิจ และนำพาประเทศไปสู่การพัฒนาที่มีความอยู่ดีมีสุขของผู้คนในประเทศเป็นเป้าหมายสุดท้าย

6. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล หมายถึง สถานพยาบาลประจำตำบลสังกัดกระทรวงสาธารณสุขหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีขีดความสามารถระดับปฐมภูมิ (Primary Care) ได้รับการยกฐานะจากสถานอนามัย หรือศูนย์สุขภาพชุมชน ตามนโยบายของรัฐบาลรัฐบาลของนายกรัฐมนตรีอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะเมื่อปีพ.ศ. 2552 ซึ่งได้จัดสรรงบประมาณภายใต้แผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง 2555 เพื่อยกระดับสถานอนามัย หรือศูนย์สุขภาพชุมชนให้เป็นโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในที่นี้คือส่วนหนึ่งในการรับผิดชอบโครงการปลูกภัยสุขภาพเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์ เฉพาะในจังหวัดสตูล

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ทำการศึกษาเรื่อง การประเมินผลโครงการปลูกกล้วยาเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสตูลร่วมกับวิสาหกิจชุมชนเพื่อเศรษฐกิจทางเลือกจังหวัดสตูล เพื่อทำให้เกิดความเข้าใจในแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ทำการศึกษามากยิ่งขึ้นและนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดเพื่อใช้ในการศึกษา โดยงานวิจัยชิ้นนี้จะเน้นในเรื่องของ แนวคิดวิสาหกิจชุมชน โดยผ่านโครงการประเมินผลโครงการปลูกกล้วยาเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสตูลร่วมกับ วิสาหกิจชุมชนเพื่อเศรษฐกิจทางเลือกจังหวัดสตูล เพื่อให้เข้าใจเรื่องวิสาหกิจชุมชนในภาพรวมให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยเรียงลำดับหัวข้อดังต่อไปนี้

2.1. แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินโครงการ

2.1.1 ความหมายของการประเมินผล

2.1.2 ความหมายของการประเมินโครงการ

2.1.3 ความสำคัญของการประเมินโครงการ

2.2 การประเมินโครงการตามรูปแบบซีป (CIPP MODEL)

2.3. แนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจทางเลือก

2.4. ข้อมูลพื้นฐานโครงการปลูกกล้วยาเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสตูลร่วมกับวิสาหกิจชุมชนเพื่อเศรษฐกิจทางเลือกจังหวัดสตูล

2.5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.6. กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทนี้จะกล่าวถึงแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ทำการศึกษาเรื่อง การประเมินผลโครงการปลูกกล้วยาเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสตูลร่วมกับวิสาหกิจชุมชนเพื่อเศรษฐกิจทางเลือกจังหวัดสตูล เพื่อให้เกิดความเข้าใจในแนวคิด

และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ทำการศึกษามากยิ่งขึ้นและนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดเพื่อใช้ในการศึกษา โดยงานวิจัยชิ้นนี้จะเน้นในเรื่องของแนวคิดวิสาหกิจชุมชน โดยผ่านโครงการการประเมินผลโครงการปลูกกล้วยาเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสตูลร่วมกับวิสาหกิจชุมชนเพื่อเศรษฐกิจทางเลือกจังหวัดสตูล เพื่อให้เข้าใจเรื่องวิสาหกิจชุมชนในภาพรวมให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับประเมินโครงการ

2.2.1 ความหมายของการประเมินผล

ความหมายของการประเมินผล ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการประเมินผลไว้ดังนี้

ดิเรก ฤกษ์สาหร่าย (2527, อ้างถึงใน กัญญณ์ช สุขะยะมานะ 2553) ได้ให้ความหมายของการประเมินผลไว้ว่าเป็นกระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบจากการนำประสบการณ์จากการประเมินใช้ความรู้ที่ได้มานั้นเป็นบทเรียนในการปรับปรุงแก้ไขในกิจกรรมและดำเนินการวางแผนตามขั้นตอน ให้ดีขึ้นโดยการตัดสินใจโดยใช้หลักการคัดเลือก

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี (2523, อ้างถึงใน กัญญณ์ช สุขะยะมานะ 2553) กล่าวถึง การประเมินผลนั้น เป็นสิ่งที่จะชี้ให้เห็นถึงประสิทธิภาพและผลผลิตของโครงการที่ก่อให้เกิดผลต่อบุคคลหรือบริษัท สภาพแวดล้อมซึ่งเป็นการระบุชี้ให้เห็นชัดไปถึงผลกระทบต้อปัจจัยหรือองค์ประกอบในแต่ละอย่าง เป็นผลก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อบุคคลหรือสังคมอันเนื่องมาจากการดำเนินงานตามโครงการนั้น

ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์ (2542, อ้างถึงใน สุรวงษ์ รัตนชูศรี 2556) ได้กล่าวถึงการประเมินผล หมายถึง กระบวนการที่เน้นถึงการแสดงคำตอบที่วางโครงการให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้แต่แรกเริ่มหรือจัดเป็นการประเมินผลลัพธ์และผลกระทบ ส่วนการมุ่งตอบคำถามว่าการดำเนินกิจกรรมของโครงการเป็นไปตามเป้าหมายหรือไม่อย่างไรอีกทั้งมีปัญหาและอุปสรรคประการใดบ้าง

พิไลวรรณ อินทรักษา (2550, อ้างถึงใน สุรวงษ์ รัตนชูศรี 2556) ให้คำนิยามการประเมินผลไว้ว่าเป็นกระบวนการศึกษาเพื่อพิจารณาในส่วนผลผลิตที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ซึ่งเกิด

จากการดำเนินการในกิจกรรมที่หลากหลาย ก็เพื่อกำหนดคุณค่าหรือปริมาณของความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ

จากความหมายจากนักวิชาการหลายท่าน สามารถสรุปได้ว่าการประเมินผล นั้นหมายถึง กระบวนการทางกิจกรรมหรือการทำโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเก็บการเรียนรู้และการรวบรวมข้อมูลการเป็นขั้นตอน เพื่อการตัดสินใจในการใช้เครื่องมือเพื่อศึกษาข้อมูลว่าสอดคล้องวัตถุประสงค์ตามที่ผู้วิจัยนั้นกำหนดไว้หรือไม่

2.2.2 ความหมายของการประเมินโครงการ

ชลธิชา แผงบรรเทา (2557) การประเมินโครงการเป็น “ศาสตร์ประยุกต์ (Applied Science)” หรือเป็น “วิทยาการประยุกต์ ที่เกิดจากการผสมของศาสตร์หลากหลายด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีแนวคิดและวิธีการที่ผูกพันกับวิชาการสาขาเศรษฐศาสตร์เป็นอย่างมาก โดยพิจารณาเฉพาะคำว่า “การประเมินโครงการ” แล้วสามารถบอกได้ว่าเป็นคำผสมของทั้งสองคำซึ่งแยกเป็น “การประเมิน” กับคำว่า “โครงการ” โดยทั้งสองคำนี้ ต่างก็มีความหมายหรือคำจำกัดความเฉพาะ “การประเมิน” หรือ “การประเมินผล” มีความหมายตรงกับคำ ในภาษาอังกฤษว่า “Evaluation” ซึ่งหมายถึง กระบวนการรวบรวมผลและการนำมาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อใช้ในหลักการตัดสินใจดำเนินการสิ่งใดสิ่งหนึ่ง นอกจากนั้นยังมีความหมายเกี่ยวข้องในทางเทคนิคอื่น ๆ เช่น การวิจัย (Research) การวัดผล (Measurement) การตรวจสอบรายงานผล (Appraisal) การควบคุมดูแล (Monitoring) การประมาณการ (Assessment) และการพิจารณาตัดสิน (Judgement) เป็นต้น อาจสรุปเป็นความหมายหรือคำจำกัดความร่วมกันได้ว่า เป็นการประมาณค่าหรือการประมาณผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานโดยอาศัยข้อมูลที่ได้เก็บรวบรวมด้วยวิธีการสอบถาม ทดสอบ สังเกต และวิธีการใดอื่น ๆ แล้วนำมาคิดวิเคราะห์เพื่อตัดสินว่าการโครงการนั้นมีผลต่อความสำเร็จถึงวัตถุประสงค์ของการดำเนินการในแต่ละขั้นตอนนี้หรือไม่อย่างไร

ยุพิน รอดประพันธ์ (2561) กล่าวว่า การประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการในการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ค้นหาข้อเท็จจริงของการดำเนินกิจกรรมในโครงการแล้วนำมาประกอบการพิจารณาในแต่ละขั้นตอน เพื่อให้ทราบถึงข้อเด่นข้อด้อยของโครงการเหล่านั้นอย่างมีระบบ จากนั้นก็นำมาจัดระบบในการตัดสินใจว่าควรที่จะพัฒนาแก้ไขโครงการนั้นว่าจะดำเนินการต่อไปหรือจะยุติการดำเนินงานโครงการนั้น

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ได้ให้คำจำกัดความของ “โครงการ” หมายถึง แผนหรือเค้าโครงการที่กำหนดไว้ โครงการในทางศัพท์ในภาษาอังกฤษเรียกว่า “Project” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งหรือระดับหนึ่งของแผนงานและในบางสำนักจะใช้คำว่า “Program” ซึ่งหมายถึงแผนงานที่มีรายละเอียดในการปฏิบัติงานตามระดับขั้นตอนอย่างชัดเจน ฉะนั้นจึงอาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า โครงการคือ Project หรือ Program ในภาษาอังกฤษนั่นเองความหมายที่สอดคล้องกันประการหนึ่ง โดยคำว่า “การประเมิน” หรือ “การประเมินผล” รวมกับคำว่า “โครงการ” จึงเป็นคำศัพท์ทางวิชาการโดยเฉพาะว่าการประเมินโครงการ (Project or Program Evaluation) ซึ่งมีความหมายดังต่อไปนี้

การประเมินโครงการ หมายถึง การตรวจสอบวัตถุประสงค์ของโครงการว่าเป็นไปตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้หรือไม่อีกทั้งยังบรรลุถึงการกำหนดเป้าหมายนั้นว่าเป็นไปได้มากน้อยเพียงใดการประเมินโครงการ เป็นกระบวนการในการพิจารณาวิเคราะห์ถึงคุณลักษณะและคุณภาพของโครงการ

การประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการทางวิทยาศาสตร์หรือการใช้วิธีการวิจัยเพื่อหาข้อมูลที่เป็นจริงและต้องมีความเชื่อถือได้ แล้วจึงจะตัดสินได้ว่าโครงการนั้น บรรลุถึงวัตถุประสงค์หรือไม่และด้วยคุณภาพของความสำเร็จนั้น ไปในทางใดและการประเมินโครงการยังหมายถึงการประมาณค่าของการดำเนินงานของกิจกรรมเหล่านั้น อย่างเป็นลักษณะที่เป็นระบบทดสอบก็เพื่อให้เห็นว่าควรที่จะปรับปรุงการดำเนินงานนั้นทั้งในปัจจุบันและในอนาคตอย่างไร

2.2.3 ความสำคัญของการประเมินโครงการ

เชาว์ อินโย (2554) ได้อธิบายความสำคัญของการประเมินโครงการไว้ว่า การประเมินโครงการเป็นส่วนหนึ่งของการวิจัย เป็นกระบวนการที่มีระบบเพื่อสืบค้นข้อเท็จจริงหรือหลักการต่าง ๆ เพื่อตัดสินใจให้บรรลุถึงเป้าหมาย การประเมินโครงการเป็นการดำเนินงานที่ไม่ใช้ความพยายามในการสร้างหลักทฤษฎี หรือมุมมองในทางพัฒนาองค์ความรู้ของสังคมศาสตร์ แต่เป็นการเตรียมสารสนเทศเพื่อใช้ในการปรับปรุงโครงการทางสังคม เหตุผลประการสำคัญที่จำเป็นต้องประเมินโครงการก็คือ มีทางเลือกในการดำเนินโครงการได้มากมายที่จะทำให้การดำเนินงานโครงการมีประสิทธิภาพ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องประเมินโครงการว่าจะประสบความสำเร็จหรือไม่

สุวรรณา ครวญเชียงเพ็ชร (2556) กล่าวว่า ความสำคัญของการประเมินโครงการนั้น ผู้ศึกษาต้องเห็นว่าโครงการดังกล่าวมีความสำคัญในระดับที่เป็นปัญหาต่อส่วนร่วมอย่างไรหากเป็น

โครงการที่จะต้องดำเนินการแก้ไขอย่างไม่มีที่สิ้นสุดและส่งผลกระทบต่อประชาชน โดยรวมแล้วจึงมีความสำคัญและเป็นประโยชน์ในที่สุดที่สะท้อนเป็นเงาให้กับผู้รับผิดชอบของโครงการได้เห็นปัญหา ซึ่งผู้ปฏิบัติโครงการได้รับรู้ข้อเท็จจริงในการตัดสินใจที่ได้ดำเนินกิจกรรมต่อไปได้หรือควรหยุดกิจกรรมโครงการภายใต้ปัจจัยสิ่งแวดล้อม ที่จะทำให้การบริหารเป็นไปตามเป้าหมายและเกิดประสิทธิภาพคุ้มค่าต่อการลงแรง เพื่อให้ครอบคลุมในการแก้ไขปัญหาอย่างเท่าเทียมกันทุกฝ่าย

อัญชลี ธรรมะวิธิกุล (2552) กล่าวว่า ความสำคัญของการประเมินโครงการไว้ว่า 1) เป็นการวางแผนเพื่อให้ดำเนินงานโครงการเป็นระบบแบบแผนอย่างมีขั้นตอน 2) เป็นพิมพ์เขียวของการดำเนินงานเพื่อประเมินโครงการ 3) เป็นข้อผูกมัดสัญญาที่ผู้ประเมินที่จะต้องปฏิบัติเสมอ 4) ช่วยในการประมาณการค่าใช้จ่าย แรงงาน และระยะเวลาของการประเมินที่ได้ลงทุนไปว่าเหมาะสมหรือไม่ 5) เป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาอนุมัติหรือการให้ทุนสนับสนุนในการประเมิน และ 6) ช่วยให้ผู้สามารถติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามโครงการประเมินได้

สรุปความสำคัญได้ว่า การประเมินโครงการนั้น มีส่วนให้โครงการมีความแท้จริงมากขึ้น ด้วยขั้นตอนวางแผนเชิงระบบในการหาเหตุและผล การตัดสินใจโดยการนำทฤษฎีมาพัฒนาในโครงการให้เกิดผลที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น เป็นรูปธรรมมากขึ้น เป็นประโยชน์และง่ายต่อการดำเนินงานโครงการให้มีประสิทธิภาพ

2.2 การประเมินโครงการตามรูปแบบซีป (CIPP MODEL)

กาญจนา วัฒนสุนทร (2551) ให้ความหมายว่า CIPP Model เป็นรูปแบบการประเมินที่มีความเป็นพลวัตร ประกอบด้วยการประเมิน 4 ประเภท คือ ตัว C ย่อมาจาก Context Evaluation ส่วน I ย่อมาจาก Input Evaluation ตัว P ตัวแรก ย่อมาจาก Process Evaluation และ P ตัวสุดท้ายย่อมาจาก Product Evaluation รูปแบบการประเมินจึงประกอบด้วยการประเมิน 4 ลักษณะ คือ ประเมินบริบท (Context) ประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input) ประเมินกระบวนการ (Process) และประเมินผลผลิตจากโครงการ (Product) โดยการประเมินแต่ละประเภทในโมเดล ดำเนินการต่างกันและมีวัตถุประสงค์ในการนำผลการประเมินไปใช้ในการบริหารจัดการโครงการในระยะช่วงเวลาที่ต่างกัน

พวงทิพย์ ชัยพิบาลสุษดี, ปานตา อภิรักษ์นภานนท์, ดาเรศ ชูศรี, เรวดีทรศน์ ครอบคอบ (2563) นิยามว่า CIPP model เป็นพื้นฐาน คำว่า Model หมายถึง รูปแบบหรือแบบจำลอง หรือ วิธีการที่ถ่ายทอดความคิดความเข้าใจตลอดจนจินตนาการที่มีต่อปรากฏการณ์หรือเรื่องราวใด ๆ ให้ปรากฏโดยใช้การสื่อสารรูปแบบต่าง ๆ ประกอบกัน เช่น ภาพวาด ภาพเหมือน แผนภูมิ แผนผัง เพื่อให้เข้าถูกเนื้อหาได้ง่ายอีกทั้งยังสามารถนำเสนอเรื่องราวได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

อัญชลี ธรรมะวิสิกุล (2552) กล่าวว่า CIPP Model เป็นแบบจำลองที่เน้นการประเมิน เพื่อนำสารสนเทศมาใช้ในการตัดสินใจ ซึ่งมีนิยามของการประเมินว่าเป็นกระบวนการของการวิเคราะห์ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจในทางเลือกต่าง ๆ ที่มีอยู่

ความสำคัญของแบบจำลอง CIPP เป็นกลไกในการให้ข้อมูลย้อนกลับที่จำเป็นมายังโครงการ ซึ่งจะทำให้มีสารสนเทศที่จำเป็นต่อการตัดสินใจอย่างต่อเนื่อง ข้อสมมติเบื้องต้น 4 ประการของแบบจำลอง CIPP มีดังนี้

1. การประเมินเพื่อการตัดสินใจที่ควรให้สารสนเทศที่จำเป็นต่อผู้ตัดสินใจ
2. การประเมินเป็นวงจรและกระบวนการที่มีความต่อเนื่องที่ต้องดำเนินการประเมินโครงการทั้งหมดอย่างเป็นระบบ
3. กระบวนการประเมิน คือ การวิเคราะห์ การบรรยาย สิ่งที่ต้องการประเมิน การได้มาซึ่งข้อมูล และการใช้ประโยชน์ของข้อมูลเพื่อการตัดสินใจปรับปรุงและพัฒนางานซึ่งขั้นตอนเหล่านี้เป็นพื้นฐานสำหรับวิธีการประเมิน
4. ขั้นตอนการวิเคราะห์และการใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจทางเลือกต่าง ๆ ในกระบวนการประเมินกิจกรรมที่ต้องการทำร่วมกันระหว่างนักประเมินที่เป็นผู้รับผิดชอบโครงการและผู้ตัดสินใจ

2.2.1 จุดมุ่งหมายของการประเมินโครงการ

1. เพื่อการหาข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์แล้วนำมาใช้ในการวางแผนโครงการ
2. เพื่อหาข้อมูลต่าง ๆ นำมาใช้ในการปรับปรุงในระหว่างการทำงานของโครงการ

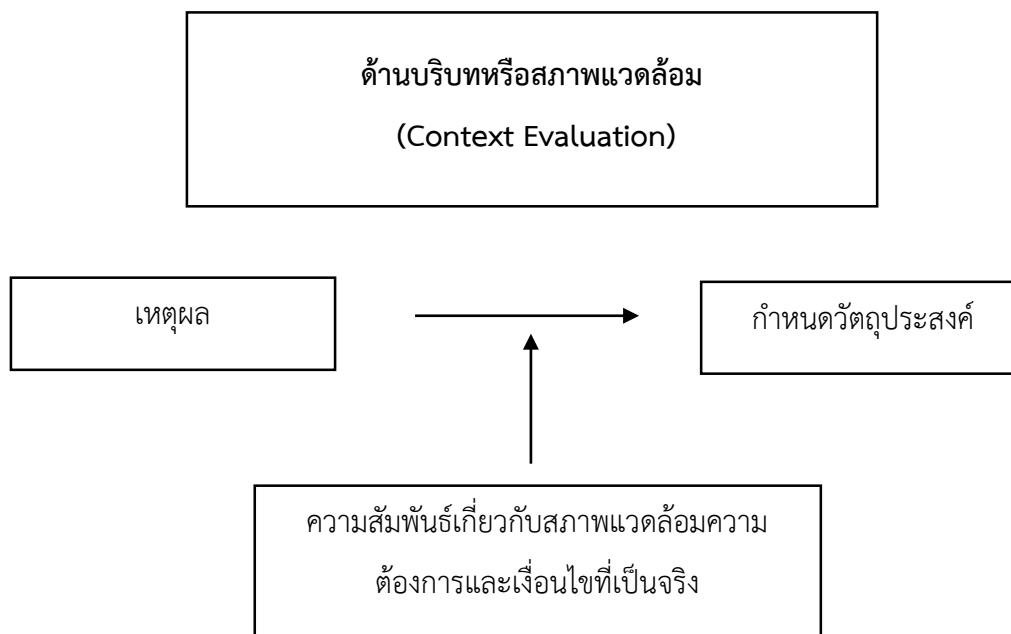
3. เพื่อหาข้อมูลที่แสดงถึงเป้าหมายสู่ผลสำเร็จและปัญหาที่ต้องระงับหรือยุติของโครงการ

4. เพื่อหาข้อมูลทั้งหมดที่สามารถแสดงให้เห็นประสิทธิภาพของโครงการได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

2.2.2 รูปแบบการประเมิน

มโนทัศน์เบื้องต้นของแบบจำลอง CIPP นั้นประเภทของการตัดสินใจที่แตกต่างกัน จำเป็นต้องใช้สารสนเทศในการตัดสินใจที่แตกต่างกันด้วยแบบจำลองนี้ได้แบ่งการประเมินออกเป็น 4 ประเภท พร้อมภาพประกอบ ดังนี้

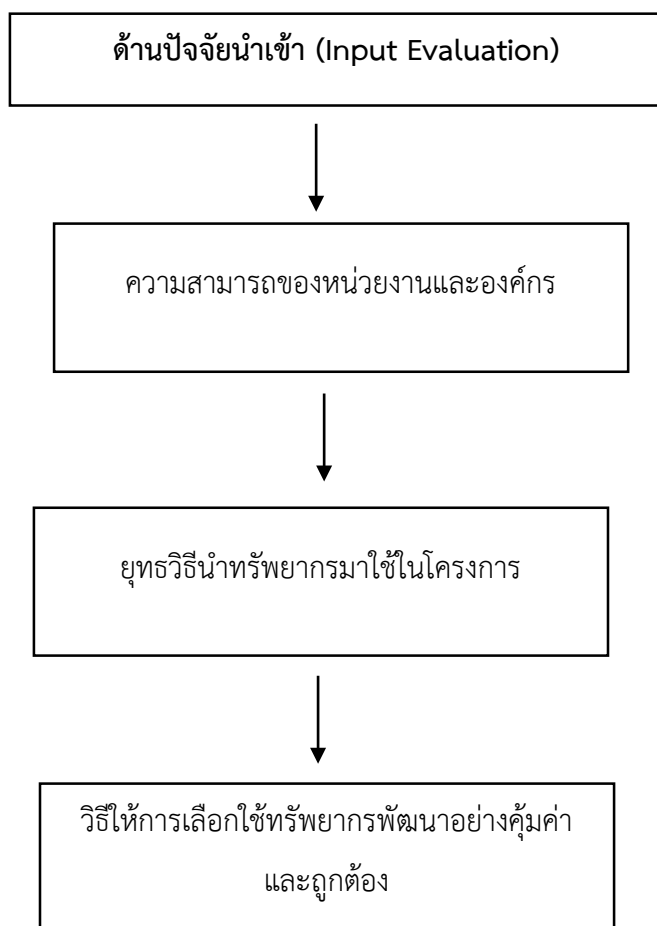
1. การประเมินด้านบริบทหรือสภาพแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินให้ได้ข้อมูลอันสำคัญ เพื่อช่วยในการตั้งวัตถุประสงค์ของโครงการ ความเป็นไปได้ของโครงการ ที่จะทำสนองปัญหาหรือความต้องการจำเป็นที่แท้จริงหรือไม่ วัตถุประสงค์ของโครงการชัดเจนเหมาะสม และความผันผวนในสถานการณ์ของสังคม การเมือง ฯลฯ ว่าสอดคล้องสัมพันธ์สภาพแวดล้อมในโครงการ กับนโยบายหรือไม่

ภาพประกอบ 1 การประเมินด้านบริบทหรือสภาพแวดล้อม (Context Evaluation)

ที่มา: กษิติศ ใจผาวัง (2561)

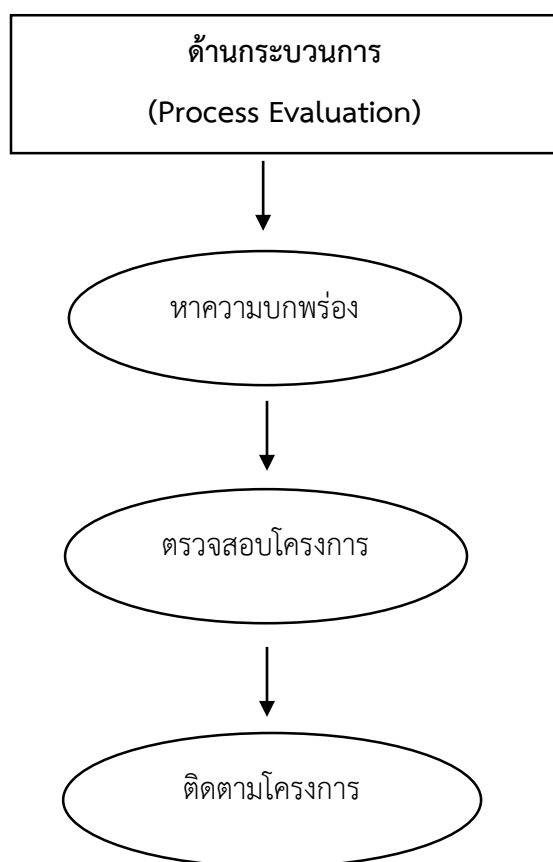
2. การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาถึงทรัพยากรที่จะใช้ในการดำเนินโครงการ เช่น งบประมาณ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ เวลา รวมทั้งเทคโนโลยีและแผนการดำเนินงาน เป็นต้น

ภาพประกอบ 2 การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation)

ที่มา: กษิตศ ใจผาวัง (2561)

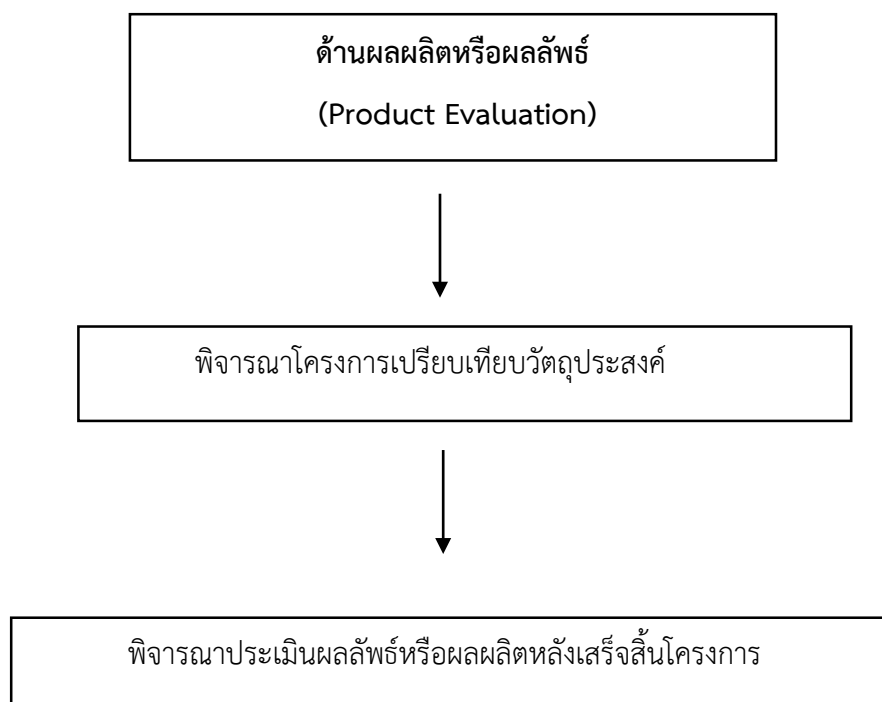
3. การประเมินด้านกระบวนการ (Process Evaluation) การประเมินในช่วงที่กำลังดำเนินโครงการ เพื่อค้นหาปัญหาหรือจุดบกพร่องระหว่างการดำเนินโครงการ ที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับเปลี่ยน ให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพชัดเจนมากยิ่งขึ้น และเป็นการตรวจเช็คการดำเนินงานต่าง ๆ และเป็นการติดตามหรือตรวจสอบกิจกรรม ทรัพยากรที่ใช้ในโครงการผู้รับผิดชอบและการมีส่วนร่วมของบุคคลในโครงการโดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอนการประเมินกระบวนการนี้จะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการค้นหาข้อเด่นข้อด้อยของนโยบาย/แผนงาน/โครงการและกิจกรรมต่าง ๆ

ภาพประกอบ 3 การประเมินด้านกระบวนการ (Process Evaluation)

ที่มา: กษิตศ ไจมาวัง (2561)

4. การประเมินผลผลิตหรือผลลัพธ์ (Product Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับวัตถุประสงค์ของโครงการ หรือความต้องการ/เป้าหมายที่กำหนดไว้ รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการยุบ เลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการ โดยอาศัยข้อมูลจากการประเมินสถานะแวดล้อม ในปัจจัยแรกจะเห็นได้ว่าการประเมินแบบ CIPP เป็นการประเมินที่ครอบคลุมองค์ประกอบทั้งหมด ผู้ที่ประเมินจะต้องกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมินให้รอบด้านทั้ง โดย 4 ด้าน กำหนดประเด็นของตัวแปรหรือตัวชี้วัด ประกอบด้วย เครื่องมือในการประเมิน วิธีการรูปแบบที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แนวทางการวิเคราะห์ข้อมูล และเกณฑ์การประเมินให้ชัดเจน

ภาพประกอบ 4 การประเมินผลผลิตหรือผลลัพธ์ (Product Evaluation)

ที่มา: กษิตศ ไจมาวัง (2561)

กษิตศ ใจผาวัง (2561) ได้ให้ความหมายว่า แนวทางการประยุกต์ใช้ CIPP Model ของ เดเนียล สตัฟเฟิลปีม ก็เพื่อวัดความยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนโดยใช้กลยุทธ์เศรษฐกิจอย่างสร้างสรรค์ มี วัตถุประสงค์เพื่อหาแนวทางการนำแนวคิดการประเมินโครงการ มาใช้วัดให้เกิดความยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชน ที่มีขั้นตอนประเมินทั้งหมด 4 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนแรก คือ การประเมินบริบท (Context Evaluation: C) ซึ่งเป็นการประเมินลักษณะทั่วไปของทรัพยากรในการดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจชุมชน ซึ่งได้แก่ ทรัพยากรทางกายภาพ ทรัพยากรทางปัญญา ทรัพยากรทางการเงินและทรัพยากรมนุษย์

ขั้นตอนที่ 2 คือ การประเมินปัจจัย (Input Evaluation: I) เป็นการประเมินองค์ประกอบของแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของทรัพยากรในการดำเนินกิจกรรมของวิสาหกิจชุมชน ใน 3 ประเด็น ได้แก่ ความสร้างสรรค์ในด้านแรงงาน ความสร้างสรรค์ในด้านของชุมชนและความสร้างสรรค์ของชุมชน เพื่อประเมินปัจจัยนำเข้าที่เป็นทรัพยากรในการดำเนินกิจกรรมของวิสาหกิจชุมชนเพื่อใช้ในการกำหนดกลยุทธ์ในการดำเนินกิจกรรมต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 คือ การประเมินด้านกระบวนการ (Process Evaluation: P) เป็นการประเมินกระบวนการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนภายใต้การใช้กลยุทธ์เศรษฐกิจสร้างสรรค์ อันประกอบด้วย การสร้างความแตกต่างของผลิตภัณฑ์ การผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การสร้างพันธมิตร ด้านนวัตกรรม และ ด้านการตลาดเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้

ส่วนขั้นตอนสุดท้าย คือ การประเมินผลลัพธ์ (Product Evaluation: P) เป็นการประเมินผลลัพธ์ของการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนเพื่อสร้างความยั่งยืนให้แก่วิสาหกิจชุมชนตามแนวคิดความยั่งยืน โดยเป็นการประเมินความยั่งยืนทางธุรกิจ 3 ด้านด้วยกัน ได้แก่ ความยั่งยืนด้านเศรษฐกิจ ความยั่งยืนด้านสังคม และความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจทางเลือก

ปกป้อง จันวิทย์ (2553) กล่าวไว้ว่า เศรษฐกิจทางเลือกเป็นสิ่งยืนยันว่าในทางเศรษฐศาสตร์ ซึ่งมีนักเศรษฐศาสตร์ทางเลือกที่ทำงานในแนวทางที่แตกต่างของเศรษฐกิจโลกยังมีบางประเทศที่เลือกดำเนินนโยบายเศรษฐกิจในแนวทางที่แตกต่างทางเลือกอื่น ในการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจและการพัฒนาเศรษฐกิจยังพอมียุคนั้นนโยบายเศรษฐกิจเหล่านั้นไม่ได้สร้างผลกระทบด้านลบแก่ระบบเศรษฐกิจ จนทำให้เศรษฐกิจล้มเหลวหรือพังทลายลง ดังที่นักเศรษฐศาสตร์เสรีนิยมใหม่ตระหนักในทางตรงกันข้ามนโยบายเศรษฐกิจทางเลือกเหล่านั้นกลับมีส่วนช่วยสร้างความเข้มแข็งและยั่งยืนให้แก่ระบบเศรษฐกิจและนำพาประเทศไปสู่การพัฒนาที่มีความอยู่ดีมีสุขของผู้คนในประเทศเป็นเป้าหมายสุดท้าย

วัตถุประสงค์ของเศรษฐกิจทางเลือก แบ่งเป็น 2 ประการหลัก ๆ ได้แก่

1. เพื่อศึกษาองค์ความรู้และทฤษฎีของแนวคิดเศรษฐศาสตร์ทางเลือกที่พ้นไปจากแนวคิดเศรษฐศาสตร์เสรีนิยมใหม่ รวมถึงวิวาทะระหว่างแนวคิดเศรษฐศาสตร์เสรีนิยมใหม่และเศรษฐศาสตร์ทางเลือกในประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้อง

2. เพื่อศึกษาประสบการณ์ในการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจทางเลือกของประเทศต่าง ๆ ในโลก

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (2560) ได้กล่าวว่า นโยบายเศรษฐกิจทางเลือก จากการสำรวจมาจากประเทศเศรษฐกิจต่าง ๆ ซึ่งในต่างประเทศมีนโยบายทางเลือกที่ไม่ได้คล้อยตามเศรษฐกิจเสรีนิยม มองให้เห็นเริ่มต้นจากประเทศภูฏาน แม้เป็นประเทศเล็ก ๆ แต่ก็ยังมีเศรษฐกิจเฉพาะตัว ที่มุ่งสร้างความสุขของคนในประเทศโดยการอนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติ ศิลปะและวัฒนธรรมของชาติรวมถึงการปกครองที่เรียกว่า “ธรรมภิบาล” มากกว่าการให้ความสำคัญสูงสุดของเม็ดเงินและชี้ให้เห็นทางเลือกลักษณะเศรษฐกิจที่หลากหลายในด้านบริบทของประเทศได้อย่างสมบูรณ์แบบเช่นกัน

โครงการปลูกปัญญาเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสตูลร่วมกับวิสาหกิจชุมชนเพื่อเศรษฐกิจทางเลือกจังหวัดสตูล เศรษฐกิจทางเลือกก็เป็นหนึ่งในการร่วมมือกันระหว่างรัฐวิสาหกิจชุมชนและภาครัฐบาลโดยการปลูกปัญญาเพื่อเป็นทางเลือกสามารถนำส่วนที่

ขายได้สร้างอาชีพสร้างรายได้ให้กับชุมชนและการนำส่วนสำคัญที่จะทำเป็นยาของกัญชามาเป็นยารักษาโรคโดยกลุ่มวิสาหกิจชุมชนส่งต่อกับหน่วยงานสาธารณสุขเพื่อนำไปผลิตเป็นยารักษาโรคต่าง ๆ ได้ซึ่งเป็นการผสมผสานพึ่งพากันระหว่างกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสู่องค์กรทางการแพทย์

สรุปได้ว่า แนวคิดเศรษฐกิจทางเลือกได้ว่าเป็นโครงสร้างการจัดการและตัวอย่างกิจกรรมตามระบบวิถีชีวิตที่เรียกว่าวิถีชีวิตแบบเศรษฐกิจบุญนิยมเน้นการพึ่งตนเองของชุมชนการสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงกันโดยแบ่งได้หลากหลายด้าน เช่น ด้านการผลิต ด้านการตลาด และด้านสังคม รวมถึงปัจจัยด้านอื่น ๆ ตัวอย่างกิจกรรมบุญนิยม เช่น การเมือง พาณิชย ศาสนา การศึกษาสิทธิกรรม อุตสาหกรรมบุญนิยม ฯลฯ สมาชิกทุกคนควรมีส่วนร่วมในงานเกษตรกรรมเพราะเป็นรายได้พื้นฐานจุดเน้น คือ การพัฒนาคนก่อนวัตถุและการทำกิจกรรมใด ๆ ที่ไม่มุ่งรายได้เพียงอย่างเดียวแต่สละออกเพื่อคนอื่นมุ่งความเรียบง่ายและศึกษาสัจธรรมว่าคนเราเกิดมานั้นต้องการอะไรในชีวิต

2.4 ข้อมูลพื้นฐานโครงการปลูกกัญชาเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสตูลร่วมกับวิสาหกิจชุมชนเพื่อเศรษฐกิจทางเลือกจังหวัดสตูล

กัญชา เป็นเครื่องยาตัวหนึ่งของเครื่องยาไทย มีการใช้มายาวนานทั้งตำรับยาในราชสำนักและตำรับยาพื้นบ้าน ใช้ในการรักษาโรคได้หลากหลายตามองค์ความรู้การแพทย์แผนไทย ดังปรากฏอยู่ในตำราทางการแพทย์แผนไทยหลายเล่ม เช่น ตำราพระโอสถพระนารายณ์และตำราแพทย์ศาสตร์สงเคราะห์ที่ใช้ในการเรียน การสอนทางการแพทย์แผนไทยตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ทั้งทางด้านเวชกรรม เภสัชกรรม การนวด และการผดุงครรภ์ไทย แต่ในปี พ.ศ. 2522 “กัญชา” ถูกควบคุมตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ ซึ่งกำหนดให้กัญชาเป็น ยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 เช่นเดียวกับ พืชกระท่อม พืชฝิ่น จึงถูกห้ามใช้ในตำรับยาทุกตำรับแพทย์แผนไทย จึงมีการปรับสูตรตำรับโดยนำตัวยาคื่นเข้ามาชดเชยหรือทดแทนในตำรับยาที่มีกัญชาทำให้ประสพการณ์การใช้ตำรับยาที่มีกัญชาผสมขาดหายไปนานกว่า 40 ปี

ปัจจุบันมีผลการวิจัยว่า สารสกัดจากกัญชามีประโยชน์ทางการแพทย์ หลายประเทศทั่วโลกยอมรับมากขึ้น และผ่อนปรนอนุญาตให้ประชาชนใช้พืชกัญชาเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์หรือใช้ในทางเลือกอื่นได้โดยอยู่ภายใต้กรอบกฎหมาย ส่วนสถานการณ์ในประเทศไทยเองเปิดโอกาสให้สามารถ

นำกัญชาไปศึกษาวิจัยเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์และนำไปใช้ในการรักษาภายใต้การดูแลและควบคุมของแพทย์ได้ จากการเสนอแก้ไขกฎหมาย 2 ฉบับ คือ ประมวลกฎหมายยาเสพติด และพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2562 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2562 ซึ่งพระราชบัญญัตินี้มีสาระสำคัญให้สามารถนำกัญชาและกระท่อม มาใช้เสพเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์และการศึกษาวิจัย โดยอนุญาตให้ผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทย ผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทยประยุกต์หรือหมอพื้นบ้านตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพการแพทย์แผนไทยสามารถยื่นขออนุญาตมีส่วนร่วมกับหน่วยงานของรัฐหรือสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่มีหน้าที่ศึกษาวิจัยและจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับทางการแพทย์หรือเภสัชศาสตร์ โดยภายหลังจากพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2562 มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2562 ทำให้การใช้น้ำมันกัญชา (Cannabis Oil) เพื่อ บรรเทาอาการหรือรักษาโรคต่าง ๆ แพร่หลายมากขึ้น เกิดการปลูกและผลิตน้ำมันกัญชาที่ผิดกฎหมายและไม่ได้ มาตรฐานขึ้นทั่วประเทศ ไม่ทราบแหล่งผลิตชัดเจนไม่ระบุปริมาณสารสำคัญที่มีในน้ำมันกัญชา ตรวจพบว่ามีสาร ปนเปื้อน โลหะหนัก ยาฆ่าแมลง ในปริมาณที่เกินมาตรฐาน และด้วยประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 424) พ.ศ.2564 ได้ประกาศมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2564 ให้เปลือก ลำต้น เส้นใย กิ่งก้าน ใบ (ซึ่งไม่มียอดและช่อดอก) และรากให้พ้นจากยาเสพติด ทำให้มีประชาชนจำนวนมากสนใจและศึกษาสรรพคุณเพื่อที่จะนำส่วนต่าง ๆ ที่พ้นจากยาเสพติดแล้วมาบริโภคหรือทำเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับประเทศ

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกได้จัดทำโครงการพัฒนาการปลูกและแปรรูปกัญชาที่มีคุณภาพมีความปลอดภัยและได้มาตรฐานสำหรับการใช้ทางการแพทย์แผนไทย และการแพทย์พื้นบ้านไทยในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลและชุมชนเพื่อเพิ่มโอกาสการเข้าถึงกัญชาทางการแพทย์แผนไทยและการแพทย์พื้นบ้านไทยในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลและชุมชนที่มีความพร้อมในการให้บริการด้านบุคลากรแพทย์แผนไทย ไทยประยุกต์มีความรู้ภูมิปัญญาการปลูกพืชกัญชา การแปรรูปวัตถุดิบเครื่องยาเบื้องต้นสำหรับใช้ปรุงยาเฉพาะรายเพื่อดูแลสุขภาพผู้ป่วยในชุมชนโดยมีพื้นที่เป้าหมายที่มีความพร้อมสำหรับการดำเนินการปลูกกัญชาและให้บริการกัญชาทางการแพทย์แผนไทยและการแพทย์พื้นบ้านไทยให้ทั่วถึงต่อไป คือ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลร่วมกับวิสาหกิจชุมชนจำนวนกว่า 300 แห่ง ดำเนินการขออนุญาตปลูกกัญชาและจัดส่งวัตถุดิบกัญชาให้กับกองพัฒนายาแผนไทยและสมุนไพร เพื่อแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์จากกัญชาเพื่อสนับสนุนการจัดบริการคลินิกกัญชาทางการแพทย์แผนไทยในสถานบริการสาธารณสุขทั่วประเทศ ส่วนเปลือก ลำต้น เส้นใย กิ่งก้าน ใบ ซึ่งไม่มียอดและช่อ

ดอก และรากจะนำไปเป็นวัตถุดิบและผลิตภัณฑ์ไปจัดจำหน่ายให้แก่ ผู้ประกอบการและอุตสาหกรรมต่าง ๆ ที่ได้รับอนุญาตถูกต้องตามกฎหมาย (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสตูล, กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก, 2562)

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กาญจนา วัฒนสุนทร (2551) ได้ทำวิจัย การประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมิน CIPP เป็นโมเดลที่นิยมกันอย่างมากเพราะเป็นการประเมินอย่างเป็นขั้นตอน องค์ประกอบในโมเดลครอบคลุมประเด็นสำคัญที่สามารถอธิบายคุณภาพของโครงการได้ผู้เสนอโมเดลนี้ ระบุไว้ว่ารูปแบบชิปโมเดล เพื่อใช้ในการสนับสนุนและการตัดสินใจเกี่ยวกับจุดที่จะประเมินในขณะนั้น ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมอื่น ๆ ซึ่งโมเดลนี้ได้นำไปใช้ในการประเมินโครงการได้รับความสำเร็จ ทั้งในวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทและในระดับต่าง ๆ ที่สูงขึ้นหรือในงานประเมินทั่วไปทางการศึกษาและในงานของผู้ที่จบ และผู้ที่ไม่ได้จบการศึกษาด้านการประเมินมาโดยตรงบทความนี้แสดงให้เห็นถึงแนวคิดของการประเมินในยุคตั้งแต่การประเมินวัตถุประสงค์ของไทเลอร์ กระทั่งจนมาถึงในรูปแบบการประเมินแบบ CIPP ของสตัฟเฟิลบีม ยังได้ยกตัวอย่างการประยุกต์ใช้ CIPP ในบริบทของการประเมินโครงการทางการศึกษาทางเลือกต่าง ๆ ความคาดหวังของบทความนี้ คือ คณะกรรมการ คณาจารย์ ตลอดจนถึงระดับหัวหน้าบริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องกับประเมินโครงการทั้งหลายจะได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์และเรียนรู้อย่างถูกต้องด้วยแนวคิดของสตัฟเฟิลบีม ในการเสนอรูปแบบการประเมินนี้

มุฮัมมัดสสกรี มัณยุญ, ซอลีฮะห์ หะยีสะมะแอ, ยูซูฟ นิมะ, อับดุลเลาะ เซ็ง, วิทยา พยายาม, มะหามะรอสลี แมยู (2556) ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินหลักสูตรสถานศึกษาแบบบูรณาการอิสลาม โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคารโดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPP Model พบว่าการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินหลักสูตรสถานศึกษาสามัญบูรณาการอิสลาม พ.ศ.2553 โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคารจังหวัดสงขลา โดยใช้การประเมินแบบจำลองชิป (CIPP Model) การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิจัยแบบผสมผสาน 2 วิธีทั้งวิจัยเชิงคุณภาพและวิจัยเชิงปริมาณ เป้าหมายกลุ่มที่ได้ทำการวิจัย ผู้บริหารในโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคาร จำนวน 3 คนอาจารย์ประจำโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาคารจำนวน 29 คนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนประจำปีการศึกษา 2553-2554 จำนวน 20 คนผู้ปกครองของนักเรียน 10 คน และผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านหลักสูตรและการศึกษาอิสลาม 4 คน โดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่แบบสอบถามแบบสัมภาษณ์ประเด็นสนทนากลุ่มแบบนิเทศ ติดตามและ

ประเมินผลการใช้หลักสูตรเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีศึกษาเอกสาร การสอบถาม การสังเกต การเสวนา โต้เถียง และ การสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงความถี่หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยค่า เบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์เนื้อหาผลทางการวิจัยพบว่า ด้านบริบท โรงเรียนมีหลักสูตรเป็นที่น่า พึงพอใจจากสังคมมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน ทั้งมีความมุ่งมั่นในและเน้นการจัดการศึกษาที่มีการบูรณาการ ศาสนาสามัญในระดับสูง ด้านปัจจัยนำเข้า มีใบประกอบวิชาชีพโดยส่วนใหญ่เป็นคุณครู รวมถึงใบรับรอง ประสบการณ์ในการจัดการเรียนสอน นักเรียนส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่รับราชการและอาศัยในสังคม ที่หลากหลายเชิงวัฒนธรรม ด้านกระบวนการ มีการแบ่งสายงานภายในระหว่างผู้บริหารอย่างเป็นรูปแบบ ชัดเจน ส่วนคุณครูมีความทุ่มเทในหน้าที่สูง แต่ยังคงมีความบกพร่องในทักษะ การนำเสนอเทคนิคการสอนที่ เน้นผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญ ด้านผลผลิต นักเรียนมีคุณลักษณะตามเป้าหมาย และสมรรถภาพส่วนใหญ่ตาม หลักสูตรตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสอดคล้องกับหลักการของศาสนาอิสลาม ซึ่งการประเมิน อยู่ในระดับกลาง

จากบทความ ได้ใช้รูปแบบชิปและการใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูลมีความคล้ายกับงานวิจัย ของผู้วิจัยการประเมินโครงการกัญชา มีความเป็นลักษณะเดียวกัน คือ การเก็บกลุ่มตัวอย่างและในการ จัดเก็บข้อมูล มีวิธีการสัมภาษณ์หลายรูปแบบ เช่น แบบเจาะลึก แบบสังเกต โดยจัดแบบสอบถามได้แบ่ง ประเด็นตามรูปแบบชิป (CIPP Model) เพื่อหาคำตอบในการปรับเปลี่ยนพัฒนาหรือแก้ไขต่อไป

ไพศาล ลิมสทธิย์ (2559) ได้จัดทำวารสารการแพทย์แผนไทยและแพทย์ทางเลือกขึ้น โดย เรื่องที่เน้นคือเรื่องของพืชกระท่อมซึ่งเป็น สมุนไพรหรือยาเสพติด การได้มาทบทวนเรื่องพืชกระท่อมได้ อย่างลงตัวเข้าใจง่าย หากมองเรื่องประโยชน์ของกระท่อม ได้แก่ การศึกษาการใช้ประโยชน์จากกระท่อม ในการรักษาโรคของหมอพื้นบ้านภาคใต้ เป็นการศึกษาเบื้องต้นทำให้เห็นว่า ประโยชน์ของพืชกระท่อม โดยหมอพื้นบ้านได้ส่วนหนึ่งนั้น ควรได้รับการศึกษาต่อยอดเพื่อพัฒนาวงการพืชกระท่อมในแง่ของ การแพทย์ควรแก่ที่การปฏิรูปกฎหมายพืชกระท่อม ควรพัฒนาพืชกระท่อมให้มีความเหมาะสม หา ประโยชน์จากพืชชนิดนี้ นำกลับไปสู่ด้านต่าง ๆ เพื่อสุขภาพของ ประชาชนและภูมิปัญญาการแพทย์แผน ไทย เป็นบททบทวน วิเคราะห์ และข้อเสนอเพื่อปฏิรูปกฎหมาย ที่เกี่ยวข้องกับพืชกระท่อมให้เกิด ประโยชน์มากยิ่งขึ้น จากที่ได้เห็นว่าพืชกระท่อมนั้นมีความเหมือนกันในเรื่องของข้อกฎหมายเป็นพืชยา เสพติดให้โทษประเภทที่ 5 ตามมาตรา 26 ทำให้เกิดอุปสรรคและข้อจำกัดมากมายในการวิจัยและมี ผลกระทบตามไปยังภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ติดในเรื่องของกฎหมายห้ามชัดเจน แต่คนที่สนใจเรื่องพืชกระท่อม นี้ต่างทราบถึงประโยชน์ของมันเป็นอย่างดีในเรื่องการรักษาโรคได้มากถึง 25 โรคหรือมากกว่านั้นเพราะ

สารไมทราไจนิน เป็นสารช่วยระงับการปวดสามารถช่วยได้ดีกว่ามอร์ฟินและยังช่วยในเรื่องของอาการท้องเสีย คลายกล้ามเนื้อ ลดอาการไอได้ เช่นเดียวกับกับตำรับยาสมุนไพรอื่น ๆ ประโยชน์ของพืชกระท่อมมีอยู่มากมายหากทำในขั้นตอนที่ถูกต้องและมีความเป็นไปได้อย่างสูงจะทำให้การแพทย์แผนไทยมีตัวเลือกมาเป็นยารักษาโรคมามากขึ้น การทำให้พืชกระท่อมเป็นพืชเสพติดก็มาจากการดัดแปลงของกลุ่มคนที่นำพืชกระท่อมนั้นมาผสมกับยาแก้ไอและนำอัดลมและอีกหลายสูตรมากมายที่ใช้ในทางที่ผิดกฎหมายหากใช้จะมีอาการมึนเมา อาการหลอนไม่สามารถควบคุมตนเองได้ ป.ป.ส.จึงได้จัดให้เป็นพืชที่ต้องห้ามในการใช้แบบเสรีต้องมีการควบคุมเพื่อไม่ให้เกิดปัจจัยที่ส่งผลต่อเศรษฐกิจและสังคม แต่หากมองในมุมที่เห็นประโยชน์ของพืชกระท่อมในทางการแพทย์เป็นพืชทางเลือกที่สามารถนำมาวิจัยและสกัดสารที่เป็นประโยชน์มาเป็นยารักษาโรคต่าง ๆ ได้อย่างดี รวมถึงเปิดโอกาสให้กับภูมิปัญญาท้องถิ่นได้นำเป็นพืชสมุนไพรได้นั้น ก็จะเห็นถึงการพัฒนาของพืชลักษณะต้องโทษประเภทที่ 5 มาเป็นพืชทางเลือกได้

วิกานดา ใหม่เพย และฐิระ ทองเหลือ (2561) ได้ศึกษาประเมินผลโครงการวิเคราะห์ศักยภาพชุมชนตำบลแม่ทรายอำเภอร่องวาง จังหวัดแพร่เพื่อคัดเลือกผลิตภัณฑ์ต้นแบบโดยชุมชนมีส่วนร่วม พบว่า การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลโครงการวิเคราะห์ศักยภาพชุมชนตำบลแม่ทรายอำเภอร่องวาง จังหวัดแพร่ เพื่อคัดเลือกผลิตภัณฑ์ต้นแบบโดยชุมชนมีส่วนร่วมโดยใช้ตัวแบบซีป (CIPP Model) เป็นกรอบในการประเมินโครงการ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริบทหรือสภาพแวดล้อมของโครงการ ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการและด้านผลผลิตของโครงการ ผลการประเมินในภาพรวมพบว่าโครงการประสบความสำเร็จอย่างมาก โดยที่ประสบความสำเร็จด้านผลผลิตตามวัตถุประสงค์มากที่สุด ซึ่งสะท้อนถึงความพึงพอใจของชุมชนตำบลแม่ทรายต่อผลิตภัณฑ์ที่ถูกคัดเลือกในการพัฒนาไปสู่การเป็นผลิตภัณฑ์ตำบลการจัดตั้งกลุ่มอาชีพเพื่อให้ชุมชนมีรายได้เสริมและช่วยยกระดับเศรษฐกิจของตำบลให้ดีขึ้นบนฐานศักยภาพทุนของชุมชนและการมีส่วนร่วมสิ่งที่จะต้องปรับปรุงคือบริบทด้านสถานที่จัดจำหน่ายสินค้าที่ถูกคัดเลือก และการทำให้ชุมชนได้รับรู้และเข้าใจถึงความสอดคล้องของแผนพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนกับแผนพัฒนาในทุกระดับเพื่อกระตุ้นการมีส่วนร่วมให้มากขึ้น

ธวัชชัย ปินเครือ (2563) ได้วิจัย การศึกษาครั้งนี้เป็นการประเมินโครงการต้นแบบตำบลพันดี ในเขตตำบลแม่พริก อำเภอแม่พริก จังหวัดลำปาง ในด้านบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิตของโครงการ ในกลุ่มผู้ปกครองเด็กหรือผู้ดูแลเด็ก อายุ 2-3 ปี ที่เข้าร่วมโครงการและเจ้าหน้าที่สาธารณสุขหรือทันตสาธารณสุขที่รับผิดชอบโครงการ ในช่วงระหว่าง ตุลาคม 2561 ถึง กันยายน 2562

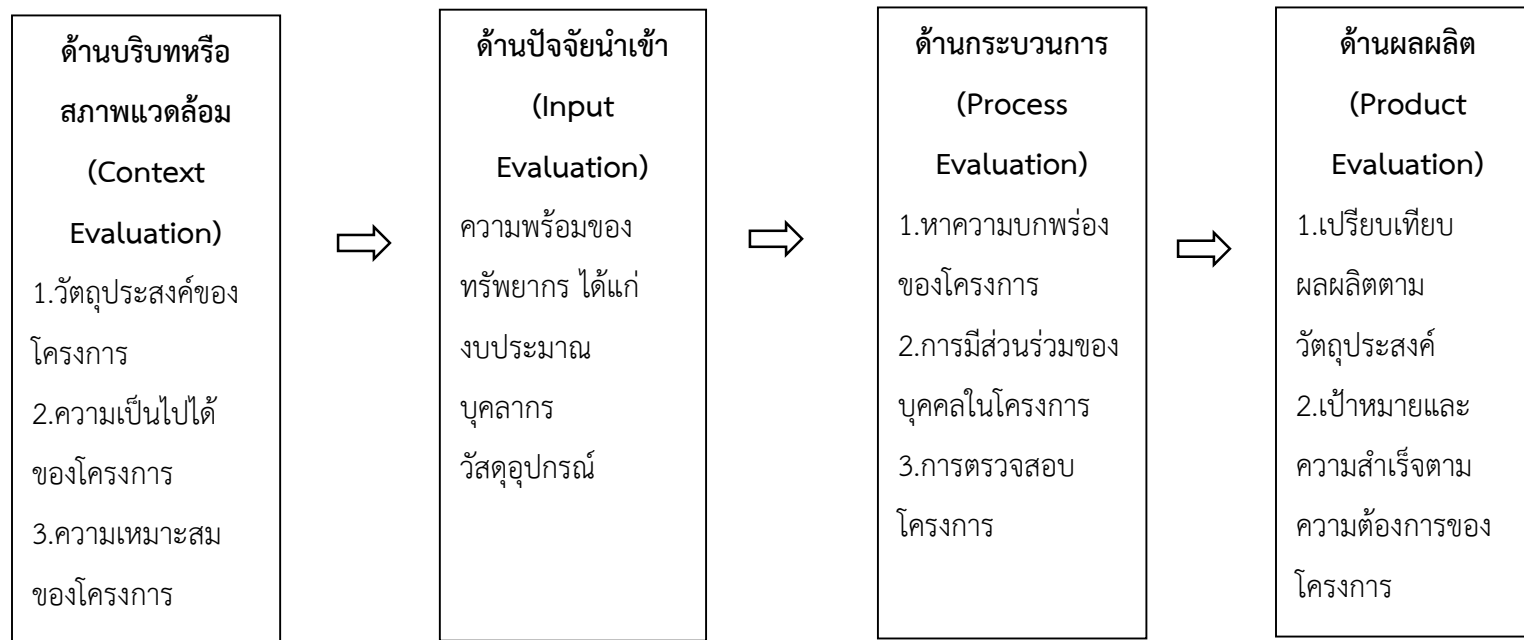
โดยได้กำหนดรายละเอียดของขอบเขตเชิงเนื้อหาในการวิจัย ดังนี้ 1. C: Context บริบทประกอบด้วย วัตถุประสงค์ของโครงการชัดเจน ตัวชี้วัดของโครงการชัดเจน โอกาสในการได้รับการสนับสนุนจากองค์กรต่าง ๆ และการมีส่วนร่วมของชุมชน 2. I: Input ปัจจัยนำเข้า ได้แก่ งบประมาณ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ เวลา และแผนดำเนินงาน 3. P: Process กระบวนการ ประกอบด้วย การปฏิบัติหน้าที่ในคลินิกฝากครรภ์ (ANC) การเยี่ยมบ้านหลังคลอด การตรวจและประเมินความเสี่ยงด้านทันตกรรม (Caries Risk Assessment) การสอนแปรงฟันแบบลงมือปฏิบัติ (Hands-On) การเคลือบฟันด้วยน้ำยาฟลูออไรด์วานิช (Fluoride Vanish) การเยี่ยมบ้านเด็ก 4) P: Product ผลผลิต ประกอบด้วย Output: การร่วมโครงการตามกิจกรรม Outcome: พฤติกรรมการแปรงฟัน และ Impact: ภาวะปราศจากฟันผุ (Caries Free)

ชวนคิด มะเสนะ, จิณณวัตร ปะโคทัง, ธิดารัตน์ จันทะหิน, เศรษฐาภรณ์ ตั้งวันเจริญ, วิไลวรรณ พรหมสีใหม่ (2564) ได้ศึกษา ปัจจัยการประเมินโครงการพัฒนาครูตามโครงการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น โดยประยุกต์ใช้รูปแบบ CIPP Model กรณีนักศึกษาชั้นปีที่ 2 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินและศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการดำเนินการโครงการพัฒนาครูตามโครงการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่นกรณีนักศึกษาชั้นปีที่ 2 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 2 คณะครุศาสตร์ จำนวน 168 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหาผลการวิจัยพบว่า 1. ผลการประเมินโครงการพัฒนาครูตามโครงการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น โดยประยุกต์ใช้รูปแบบ CIPP Model กรณีนักศึกษาชั้นปีที่ 2 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านสภาวะแวดล้อม ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต 2. ปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินการโครงการพบว่า 2.1. ด้านสภาวะแวดล้อมปัญหา พบว่า ในการดำเนินการจัดกิจกรรมกระชั้นชิดเกินไปควรมีการวางแผนไว้ล่วงหน้าหรือควรให้นักศึกษาได้เตรียมตัวก่อน และในการดำเนินการควรจัดโครงการในช่วงเปิดภาคเรียนใหม่ 2.2. ด้านปัจจัยเบื้องต้น ปัญหา พบว่าในบางกลุ่มมีนักศึกษาสาขาเดียวกันมาก ควรจัดให้นักศึกษาแต่ละสาขาเพื่อจะได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันหลายสาขามากขึ้น 2.3. ด้านกระบวนการปัญหา พบว่ารูปแบบของกิจกรรมในแต่ละฐานมีความซ้ำซ้อนกันในบางเรื่องทำให้ไม่น่าสนใจ ควรมีการกำหนดกิจกรรมในแต่ละฐานให้ชัดเจนและกำหนดระยะเวลาให้มีความกระชับ 2.4. ด้านผลผลิตปัญหา พบว่าระยะเวลาในการเข้าไปศึกษาเรียนรู้กับวิทยากรครูดีเด่นสั้นเกินไปควรมีการกำหนดระยะเวลาให้มากขึ้นและมีโอกาสในการร่วมเรียนรู้และแลกเปลี่ยนมากขึ้น

วรรษยา ประจำ (2564) ได้ศึกษาการประเมินโครงการเป็นกระบวนการที่ดำเนินงานอย่างเป็นระบบ เพื่อการตรวจสอบหรือบ่งชี้ถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโครงการ พิจารณาคัดสินคุณค่าว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ ซึ่งจะช่วยให้ได้สารสนเทศที่เชื่อถือได้และเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการ ปรับปรุง และพัฒนาโครงการต่อไปหรือจะยุติโครงการ ดังนั้นการดำเนินงานโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โรงเรียนอนุบาลห้วยทับทันในปีการศึกษา 2563 จึงควรมีการประเมินโครงการดังกล่าวเพราะโรงเรียนอนุบาลห้วยทับทันจำเป็นต้องทราบผลแห่งความสำเร็จ คุณค่า ความเหมาะสม จุดเด่น จุดด้อย อุปสรรคและปัญหาของการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ของโครงการ เพื่อนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจเพื่อหาวิธีการแก้ปัญหา แนวทางการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาโครงการให้เป็นไปตามทิศทางที่ต้องการและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นในการประเมินโครงการครั้งนี้ผู้ประเมินได้ประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินซีพี(CIPP Model) ของสตีฟเฟลมบีมซึ่งเป็นรูปแบบการประเมินที่เน้นการตัดสินใจด้วยวิธีการเชิงระบบ มีแบบแผนชัดเจน ทำให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่สมบูรณ์ สามารถนำไปใช้ในการตรวจสอบประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโครงการ และช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการได้อย่างเหมาะสมนอกจากนี้ยังเป็นรูปแบบการประเมินที่นิยมใช้อย่างแพร่หลาย เข้าใจง่าย และสะดวกในการปฏิบัติ รูปแบบการประเมินซีพีประกอบด้วย การประเมินบริบท (Context Evaluation) การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) และการประเมินผลผลิต (Product Evaluation) ซึ่งผลการประเมินจะช่วยให้ได้สารสนเทศที่เชื่อถือได้และเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการ ปรับปรุง และพัฒนาโครงการให้มีประสิทธิภาพต่อไป

2.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยประเมินผล (Evaluative Research) โดยใช้รูปแบบ (CIPP Model) ในการประเมินผล ซึ่งกำหนดโครงการประเมิน แสดงเป็นแผนภาพ ดังนี้

ภาพประกอบ 5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องการประเมินผลโครงการปลูกกัญชาเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสตูลร่วมกับวิสาหกิจชุมชนเพื่อเศรษฐกิจทางเลือกจังหวัดสตูล โดยมีขั้นตอนและรายละเอียดในการศึกษา ดังต่อไปนี้

- 3.1 ผู้ให้ข้อมูลหลักและผู้ให้ข้อมูลรอง
- 3.2 แบบแผนการวิจัย
- 3.3 เครื่องมือในการวิจัย
- 3.4 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.5 การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.6 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.7 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ผู้ให้ข้อมูลหลักและผู้ให้ข้อมูลรอง

ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักและผู้ให้ข้อมูลรองแบบการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยใช้เกณฑ์การเลือกจากผู้เข้าร่วมโครงการ (วิสาหกิจชุมชน) และผู้ที่ปฏิบัติงานหน้าที่ในระดับปฏิบัติการของหน่วยงานภาครัฐ โครงการปลูกกัญชาเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสตูล โดยสามารถแบ่งผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ได้จำนวน 20 คน โดยผู้วิจัยแบ่งสัมภาษณ์ จำนวน 2 กลุ่ม ๆ ละ 10 คน ประกอบด้วย

1. ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้เข้าร่วมโครงการ (วิสาหกิจชุมชน) จำนวน 10 คน
2. ผู้ให้ข้อมูลรอง ได้แก่ ผู้รับผิดชอบโครงการ (หน่วยงานภาครัฐ) และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขจังหวัดสตูล จำนวน 10 คน

3.2 แบบแผนการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ใช้แบบแผนในการวิจัยโดยการผสมผสานข้อมูลระหว่างการวิจัยจากเอกสาร (Documentary Research) การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) การวิจัยแบบสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participation Observation) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยมีเป้าหมายคือความเข้าใจจากมุมมองของผู้กระทำ โดยเปิดโอกาสให้ผู้ให้สัมภาษณ์สามารถแสดงความคิดเห็นและให้ข้อมูลอย่างเต็มที่ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการทำความเข้าใจทัศนคติของผู้ให้สัมภาษณ์ในประเด็นที่ ผู้วิจัยต้องการที่จะศึกษาซึ่งประกอบด้วยข้อมูล 2 ส่วน คือ

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลจากการใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกและสนทนากับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลซึ่งประกอบด้วย ผู้เข้าร่วมโครงการ (วิสาหกิจชุมชน) และผู้รับผิดชอบโครงการ (หน่วยงานภาครัฐ) เจ้าหน้าที่สาธารณสุขจังหวัดสตูล ซึ่งเป็นผู้เกี่ยวข้องกับโครงการปลูกกัญชาเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสตูลและเป็นผู้ให้ข้อมูลหลักในการศึกษา
2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลจากการศึกษาและค้นคว้าจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เอกสารทางราชการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.3 เครื่องมือในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เพื่อตอบคำถามการวิจัยที่ว่า การก่อตัวของความร่วมมือระหว่างภาครัฐและวิสาหกิจชุมชนตามโครงการปลูกกัญชาเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลของประเทศไทย มีกระบวนการความร่วมมือระหว่างภาครัฐและวิสาหกิจชุมชนเพื่อในการดำเนินโครงการปลูกกัญชาเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสตูลอย่างไร รวมถึงมีอุปสรรคและโอกาสของนโยบายในโครงการปลูกกัญชาเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสตูลอย่างไรบ้าง โดยมีเครื่องมือในการศึกษาดังนี้

การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยจากเอกสาร (Documentary Data) ผู้วิจัยได้ทางการศึกษาและรวบรวมข้อมูลจาก วารสารวิชาการ บทความ และนโยบายที่เกี่ยวข้องกับโครงการปลูกกัญชาเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล และประเด็นในส่วนของความร่วมมือ โดยใช้แบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) เพื่อรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ประกอบด้วย 1. ตัวแทนวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ ผู้เข้าร่วมโครงการ 2. ตัวแทนภาครัฐ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการหรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขจังหวัดสตูล

การสนทนากลุ่ม (Focus Group) เป็นการสัมภาษณ์และสนทนาแบบเจาะประเด็นด้วยการเชิญผู้ร่วมสนทนารวมเป็นกลุ่มอย่างเจาะจง ตามคุณสมบัติที่นักวิจัยกำหนดแล้วเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมสนทนา ได้ตอบ ถกปัญหา อภิปรายร่วมกันแลกเปลี่ยนทัศนคติกันอย่างกว้างขวางในประเด็นต่างๆ โดยมีจุดมุ่งหมายเฉพาะเจาะจง เพื่อที่จะหาข้อมูลที่ถูกต้องตรงประเด็นสำหรับตอบคำถามวิจัยเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ ประกอบด้วย 1. ตัวแทนวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ ผู้เข้าร่วมโครงการ 2. ตัวแทนภาครัฐ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการหรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขจังหวัดสตูล

การสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participation Observation) ผู้วิจัยใช้แบบบันทึกสังเกตการณ์เพื่อรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ประกอบด้วย 1. ตัวแทนวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ ผู้เข้าร่วมโครงการ 2. ตัวแทนภาครัฐ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการหรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขจังหวัดสตูล

3.4 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ผู้วิจัยได้ศึกษาและเตรียมการด้านความรู้เกี่ยวกับทฤษฎี แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารการปกครองสาธารณะ แนวคิดเกี่ยวกับความร่วมมือ แนวคิดเกี่ยวกับกิจการเพื่อสังคม แนวคิดเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะและโครงการ รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำองค์ความรู้ที่ศึกษามาปรับใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้

2. ผู้วิจัยได้ศึกษาองค์ความรู้เกี่ยวกับระเบียบวิธีของการวิจัยเชิงคุณภาพ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ รวมถึงเอกสารที่เกี่ยวข้อง โดยขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความชำนาญในหัวข้อวิจัย จำนวน 3 ท่าน ได้แก่ นายเอกพล เหมรา นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ (รักษาการในตำแหน่งนักวิชาการสาธารณสุขเชี่ยวชาญด้านส่งเสริมพัฒนา) นายธีระยุทธ เกียรติธนาภูษิต นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ (รักษาการหัวหน้ากลุ่มงานพัฒนายุทธศาสตร์สาธารณสุข) และนายยุทธพงษ์ ต้นทเสนีย์ นักวิชาการ

สาธารณสุขชำนาญการ (หัวหน้ากลุ่มงานนิติการ) เพื่อให้ผู้วิจัยมีความรู้และความเข้าใจหลักระเบียบวิธีการวิจัย เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาที่ถูกต้องและมีความครอบคลุมประเด็นที่ต้องการศึกษามากยิ่งขึ้น

3. ผู้วิจัยได้สร้างแนวคำถามเพื่อเป็นเครื่องมือในการวิจัย โดยคำถามจะต้องมีความครอบคลุมขอบเขตของเนื้อหา เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยเป็นการศึกษาประเด็นคำถามจากการทบทวนแนวคิดทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยลักษณะของคำถามเป็นคำถามแบบปลายเปิด ซึ่งแบ่งโครงสร้างคำถามในการสัมภาษณ์ออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ส่วนที่ 2 คำถามที่ใช้สัมภาษณ์

2.1 แนวคำถาม **ด้านบริบทหรือสภาพแวดล้อม (Context Evaluation)** ในประเมินโครงการปลูกกัญชาเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสตูล ถูกต้องตามวัตถุประสงค์หรือไม่ ความเป็นไปได้ของโครงการชัดเจน เหมาะสม สอดคล้องกับนโยบายประการใด และบริบทของสภาพแวดล้อมยังรวมถึง นโยบายรัฐ วิสัยทัศน์ ปัญหา แหล่งทุน สภาพความผันผวนทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง หรือไม่

2.2 แนวคำถาม **ด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation)** ในการประเมินโครงการปลูกกัญชาเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสตูล มีความพร้อมด้านทรัพยากร ในการดำเนินงาน เช่น งบประมาณ บุคลากร อุปกรณ์ต่าง ๆ หรือไม่อย่างไร

2.3 แนวคำถาม **ด้านกระบวนการ (Process Evaluation)** ในการประเมินโครงการปลูกกัญชาเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสตูล ได้มีการดำเนินการเพื่อตรวจสอบติดตามหรือบันทึกเป็นหลักฐานประการใดบ้าง ขั้นตอนการติดตามเป็นอย่างไร

2.4 แนวคำถาม **ด้านผลผลิต (Product Evaluation)** ในการประเมินโครงการปลูกกัญชาเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสตูล มีการเปรียบเทียบตามวัตถุประสงค์ของโครงการ หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ มีแนวโน้มในทางใด ดีหรือไม่อย่างไร

4. เมื่อผู้วิจัยได้ทำการออกแบบเครื่องมือแล้วเสร็จ เพื่อความสมบูรณ์และถูกต้องของเนื้อหาได้นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง(Content Validity)อีกครั้ง หากมีปัญหาและข้อผิดพลาดของคำถามในการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการปรับแก้คำถามเพื่อความถูกต้องเหมาะสมต่อไป

หลังจากที่ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้นำมาตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล (Trustworthiness) ให้ครบถ้วน ทั้งด้านความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นของข้อมูลดังนี้

1. ผู้สัมภาษณ์สร้างความสัมพันธ์อันดีต่อผู้ให้สัมภาษณ์ เพื่อเกิดความไว้วางใจในตัวผู้วิจัย ซึ่งจะส่งผลต่อความถูกต้อง แม่นยำของข้อมูล (Validity) โดยข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมภาคสนามด้วยการสังเกตการณ์ การสัมภาษณ์ควรที่จะมีความถูกต้อง แม่นยำและเที่ยงตรง (Reliability) ที่สุด และไม่มีการบิดเบือนไปจากความเป็นจริง

2. ตรวจสอบความไว้วางใจของข้อมูล (Dependability) โดยการนำข้อมูลไปเสนออาจารย์ที่ปรึกษางานนิพนธ์เพื่อตรวจสอบและยืนยันความถูกต้องตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา

3. การนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ (Transferability) เพื่อเป็นการเพิ่มความน่าเชื่อถือและประสิทธิภาพของงานวิจัย ผู้วิจัยจะต้องเขียนระเบียบวิธีการวิจัยอย่างชัดเจน และมีการวิเคราะห์ข้อมูลที่ถูกต้องและแม่นยำ รวมถึงจะต้องนำผลการวิจัยไปปรับใช้ในบริบทที่ใกล้เคียงกัน

4. การยืนยันผลการวิจัย (Conformability) ผู้วิจัยต้องเก็บเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยไว้เป็นอย่างดี พร้อมสำหรับที่จะรับการตรวจสอบ (Audit Trial) เพื่อยืนยันความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่ได้ว่าไม่ได้เกิดขึ้นจากการคิดขึ้นเองของผู้วิจัย

3.5 การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ได้นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นโดยอาศัยแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยจากเอกสาร บทความ วารสารที่เกี่ยวข้องเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจพิจารณาแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้อง จากนั้นจึงนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหาของข้อคำถามแต่ละข้อจากแบบสัมภาษณ์ เพื่อพิจารณาความ

สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ครอบคลุมเนื้อหาครบถ้วน ข้อคำถามถูกต้องเหมาะสม และภาษาที่ใช้เหมาะสมกับผู้ให้ข้อมูล

3.6 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บข้อมูลในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยมีวิธีการดังต่อไปนี้

1. ทำหนังสือแนะนำตัวผู้วิจัยและขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยติดต่อประสานงานกับวิสาหกิจชุมชนทั้ง 2 ตำบลและเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่รับผิดชอบโครงการ ได้แก่ วิสาหกิจชุมชน จำนวน 10 คน และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่รับผิดชอบโครงการ จำนวน 10 คน เพื่อขอความร่วมมือในการวิจัย
2. แยกเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนและเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่รับผิดชอบโครงการ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและน่าเชื่อถือมากที่สุด
3. ผู้วิจัยรับแบบสอบถามคืน เพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ ดำเนินการสรุปผลการวิเคราะห์ตามขั้นตอนการวิจัย

3.7 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการแบ่งข้อมูลที่รวบรวม ออกเป็นส่วน ๆ ตามลักษณะและประเภทของข้อมูลทั้งที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบทความและเอกสาร (Documentary Data) สัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) การสนทนากลุ่ม (Focus Group) และสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participation Observation) นำข้อมูลที่ได้มาเขียนสรุปและวิเคราะห์เนื้อหาการวิจัยทั้งหมด

1. นำข้อมูลจากการถอดเทป การสังเกตการณ์ และการบันทึก จากการลงพื้นที่มาอ่าน เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในภาพรวมของข้อมูลที่ได้โดยพิจารณาประเด็นที่สำคัญและน่าสนใจ
2. นำข้อมูลกลับมาอ่านทบทวนโดยละเอียดอีกครั้ง โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) พร้อมทั้งดึงข้อความหรือประโยคที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ทำการศึกษา

3. ใช้วิธีการเขียนบรรยายข้อมูลที่ได้จากการออกภาคสนามอย่างละเอียด โดยไม่มีการนำแนวคิดทฤษฎีไปควบคุมและบิดเบือนปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น พร้อมทั้งนำบทสัมภาษณ์ที่ได้มาประกอบการเขียนบรรยาย เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือและชัดเจนของปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น

บทที่ 4

ผลการศึกษา

จากการวิจัยเรื่อง การประเมินผลโครงการปลูกกัญชาเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสตูลร่วมกับวิสาหกิจชุมชนเพื่อเศรษฐกิจทางเลือกจังหวัดสตูล ได้เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้คำถามในการสัมภาษณ์ตามหลักเกณฑ์ของการประเมินโครงการตามรูปแบบชิป (CIPP MODEL) รวมถึงการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ซึ่งผลการวิจัยแบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ บทสัมภาษณ์วิสาหกิจชุมชน และบทสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่สาธารณสุขโดยแบ่งการนำเสนอตามรูปแบบการประเมินโครงการตามรูปแบบชิป (CIPP MODEL) ดังนี้

- 4.1 ด้านบริบทหรือสภาพแวดล้อม (Context Evaluation)
- 4.2 ด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation)
- 4.3 ด้านกระบวนการ (Process Evaluation)
- 4.4 ด้านผลผลิต (Product Evaluation)

4.1 บทสัมภาษณ์วิสาหกิจชุมชน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนซึ่งมีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ ซึ่งผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ประเมินโครงการปลูกกล้วยาเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสตูล โดยผู้ให้ข้อมูลสามารถแสดงการยินยอมการเข้าร่วมโครงการวิจัยได้ทั้งการเซ็นยินยอมหรือการยินยอมด้วยวาจา

4.1.1 ด้านบริบทหรือสภาพแวดล้อม (CONTEXT EVALUATION)

ด้านบริบทหรือสภาพแวดล้อม (Context Evaluation) ในการประเมินโครงการปลูกกล้วยาเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสตูล ถูกต้องตามวัตถุประสงค์หรือไม่ความเป็นไปได้ของโครงการชัดเจน เหมาะสม สอดคล้องกับนโยบายประการใด

การประเมินด้านบริบท (Context Evaluation) เป็นการศึกษาปัจจัยพื้นฐานที่นำไปสู่การพัฒนาเป้าหมายของโครงการ ได้แก่ บริบทของสภาพแวดล้อม นโยบายรัฐ วิสัยทัศน์ ปัญหา แหล่งทุน สภาพความผันผวนทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ตลอดจนแนวโน้มการก่อตัวของปัญหาที่อาจจะเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินโครงการ เป็นต้น

ผู้วิจัยเกริ่นนำว่า “เมื่อ 1-2 ที่ผ่านมากองการกล้วยาได้เริ่ม ปลูกแล้วมันไม่เป็นยาเสพติดแล้ว บางส่วนสามารถนำไปทำยาหรือประกอบอาหารได้สร้างรายได้พิเศษแก่ผู้เข้าร่วมนี้ โดยอาศัยความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับการชุมชน ซึ่งจะต้องดำเนินการตามระเบียบข้อกฎหมายดังนโยบายกล้วยาที่ตีกรอบไว้”

ผู้วิจัยตั้งคำถามต่อว่า “ท่านรับรู้ในเรื่องกล้วยาในโครงการกล้วยาและวัตถุประสงค์นั้น ความเป็นไปได้ของโครงการ ความเหมาะสมของโครงการ มีความเห็นด้วยหรือไม่อย่างไร”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1 พูดว่า “เห็นด้วยกับเรื่องนี้ และก็รับรู้เรื่องเกี่ยวกับกล้วยามาจากข่าวบ้าง สื่อบ้างสาธารณสุขบ้างแต่ไม่ได้ทราบรายละเอียดมากนัก เข้าใจว่าเป็นพืชที่รักษาโรคต่าง ๆ ได้และทำรายได้ในกับเราได้ แอบมีความกังวลใจอยู่ว่าวัยรุ่นแถวนี้จะแอบลักไปใช้ในทางที่ผิด”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2 กล่าวว่า “สนใจอยู่สักพักแล้ว รู้ข่าวจากสื่อโทรทัศน์ว่ากล้วยาจะปลดล็อค มาทำเป็นยารักษาคน แล้วเห็นในทีวีว่าจะให้คนปลูกได้ขายได้ก็เลยสนใจไม่รู้รายละเอียดมากแต่ก็ทำ

ตามที่ เขาแนะนำ (ภาครัฐ) นั้นแหละถ้าขายได้มันก็ดีแต่ถ้าขายไม่ได้ทำยังไงเรื่องส่วนที่เอาไปรักษาก็เอาไป การควบคุมไม่เคยเห็นหน่วยงานมาเท่าไหนก็นักส่วนมากโทรหากันมากกว่า”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 3 แสดงความคิดเห็นว่า “คิดว่าดีกว่าไม่มีนะ เพราะคิดว่าถ้านำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการทางการแพทย์รักษามันจะดีมากคนที่ปลูกได้ก็ได้ประโยชน์อีกต่อถ้าขายได้กำไรดี ๆ ก็อยากให้เพิ่มการผลิตขึ้นมาเพราะแค่ให้ปลูกไม่กี่ต้นก็ไม่คุ้มเท่าไร ถ้ามองว่าเหมาะสมหรือไม่ จากที่เคยได้ยินคนเสกพืชยาไม่ได้อาการก็ไม่ได้น่ากลัวกว่าดื่มเหล้าหรือยาบ้านะ”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 4 บอกว่า “ไม่เข้าใจอะไรมาเพราะว่า ให้เพื่อนช่วยดูแลแทนแต่ก็รับคำแนะนำจากอนามัย ว่าต้องทำยังไงบ้างส่วนเรื่องขั้นตอนการปลูกก็ทำตาม ๆ กันเพื่อนที่เขาปลูกอยู่มาช่วยดู ได้ข่าวว่ารักษาอาการได้หลายอย่าง โรคมะเร็ง คนที่นอนไม่หลับถ้าใช้ก็รักษาที่หลับสบายขึ้น เคยซื้อมาให้ญาติที่ป่วยเป็นมะเร็งที่เอาไปหยอดใต้ลิ้น ญาติก็บอกว่ามีอาการดีขึ้นหลับดีขึ้น”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 5 ได้เห็นว่า “เห็นด้วยอย่างมาก หลายประเทศก็ปลูกก่อนเราเพราะเขาคงเห็นว่ามันมีประโยชน์ในการใช้ทางการแพทย์แต่ก็กลัวว่าอาจจะมียาอื่นหรือคนที่ไม่ได้ปลูกแล้วใช้ในทางอื่นเพราะใครก็ปลูกได้แล้ว แต่ชาวบ้านยังไม่รู้กฎหมายมากนักไม่รู้ขั้นตอนกลัวด้วย กลัวว่าบางทีจะมีคนมาขโมยบ้างละ กลัวจะผิดกฎหมายบ้างละเพราะอาจจะไม่ได้รับรู้ถึงข้อมูลการส่งต่อก็ถูกขโมยมากนัก นอกจากอนามัยมาให้อบรมก็ไม่มีใครมาบอกอีก”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 6 พูดว่า “อ่านข่าวมาแล้วมีเพื่อนชวนให้ปลูกเราก็ไม่ได้มีความรู้อะไรมาแต่รู้แค่ว่าเอาไปทำยารักษา มะเร็งหรือโรคต่าง ๆ ได้นี้แหละ ก็หวังว่าจะพัฒนาให้ดีขึ้นจะได้รักษาคนได้โดยใช้สมุนไพรในการรักษาเห็นด้วยกับการเอารักษาคนแต่ก็กลัวว่าชุมชนคนติดยาวิยรุ่นเยอะจะเอามาเสพ”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 7 บอกว่า “เห็นด้วยกับโครงการนี้ เข้าใจว่าการนำส่วนที่สำคัญของกัญชานำไปเป็นยาทางการแพทย์รักษาโรคได้หลายต่อหลายโรคและชุมชนได้นำไปต่อยอดสร้างรายได้เพิ่มขึ้น”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 8 อ้าว่า “เข้าใจว่ากัญชาเสรีแล้วปลดล็อคแล้วสามารถปลูกที่บ้านละ 6 ต้นสามารถเอาไปขายได้ก็เลยลองดูให้เพื่อนช่วยบอกในการดูแลรักษา กัญชาแต่ว่าขั้นตอนเยอะมากดูแลยากพอสมควรต้องหาความรู้ตลอด”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 9 บอกว่า “รู้มาจากข่าวแล้วก็มีคนมาชักชวนจับกลุ่มแต่รายละเอียดพอรู้บ้าง เพราะก่อนจะปลุกต้องหาข้อมูลก่อนกลัวจะทำไปแล้วอาจจะผิดกฎระเบียบอาจจะช่วยได้”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 10 กล่าวว่า “เห็นด้วยว่าเหมาะสมกับการปลุกกัญชาเพื่อการแพทย์แต่กลัวว่าคนจะขโมยเพราะชุมชนคนติดยาเยอะมาขึ้น ยาบ้าก็เยอะกลัวว่าจะเกิดอันตรายอยู่เหมือนกัน”

จากการวิเคราะห์ข้อมูลหลังจากที่ได้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักผู้เป็นวิสาหกิจชุมชนในการเรื่องประเมินผลโครงการ ส่วนแรกของคำถามรูปแบบ CIPP MODEL ในส่วน C ด้านบริบทและสภาพแวดล้อม การกำหนดนโยบายจากภาครัฐ วิสัยทัศน์ ทรัพยากร สภาพความผันผวนทางด้านสังคม ระบบเศรษฐกิจ และการเมือง ตลอดจนแนวโน้มการก่อตัวของปัญหาที่อาจจะเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินโครงการพบว่ามี ความสอดคล้องกันของผู้ข้อมูลดังนี้

จากกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจำนวน 10 คนได้ให้ข้อมูลเรื่องบริบทที่ความเหมาะสม จากนโยบาย กัญชาเสรีของรัฐบาล ทำให้ประชาชนและสื่อมีความสนใจในประเด็นดังกล่าวและประโยชน์ที่จะนำกัญชา ไปตามแนวทางต่าง ๆ เช่น การรักษาโรค ด้านธุรกิจ ด้านการเมือง ฯลฯ และมีความเป็นไปได้ตาม วัตถุประสงค์ของโครงการกัญชา ซึ่งพบว่าทั้ง 10 คนที่ให้การสัมภาษณ์เห็นด้วยกับโครงการปลุกกัญชาเพื่อ ประโยชน์ทางการแพทย์โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสตูลร่วมกับวิสาหกิจชุมชนเพื่อ เศรษฐกิจทางเลือกจังหวัดสตูล เพราะมีความเข้าใจเรื่องกัญชาที่สามารถนำมาเป็นยารักษาโรคได้และ สามารถนำไปประกอบอาชีพเสริมได้ ขณะเดียวกันผู้ให้สัมภาษณ์บางส่วนยังมีความกังวลในเรื่องกฎหมาย และระเบียบ เพราะไม่ได้ศึกษาข้อมูลอย่างเพียงพอ ซึ่งโครงการนี้ยังต้องพัฒนาและต้องเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

4.1.2 ด้านปัจจัยนำเข้า (INPUT EVALUATION)

ด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) ตามแบบสนทนาที่ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ในการประเมิน โครงการปลุกกัญชาเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสตูล ว่ามี ความพร้อมด้านทรัพยากรในการดำเนินงาน เช่น งบประมาณ บุคลากร อุปกรณ์ต่าง ๆ หรือไม่อย่างไร

ผู้วิจัยตั้งคำถามต่อว่า “ความพร้อมของทรัพยากรในการดำเนินงานของโครงการปลูกกัญชาเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสตูล ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร ด้านอุปกรณ์ต่างที่ทำให้การดำเนินงานมีความพร้อมหรือไม่”

ผู้ที่ให้สัมภาษณ์ทั้ง 10 คน ให้ข้อมูลที่ตรงกันดังนี้ว่าการดำเนินงานโดยใช้งบประมาณในการจัดทำโครงการ ด้านงบประมาณได้รับการสนับสนุนจากพรรคการเมืองที่สนับสนุนนโยบายนี้อยู่แล้วซึ่งขาดเหลืออย่างไรทางนักการเมืองจะคอยช่วยเหลืออยู่ตลอด อีกทั้งวิสาหกิจเองก็พอที่จะทำการเพาะปลูกด้วยตนเองได้ไม่ได้มีปัญหาอะไรเพราะเมล็ดได้มาจากกระทรวงสาธารณสุขจัดหาให้ฟรี ด้านบุคลากร เมื่อได้กลุ่มเป็นวิสาหกิจชุมชนเรียบร้อยแล้ว ก็สามารถดำเนินงานได้ตามขั้นตอนต่าง ๆ โดยทางสาธารณสุขจะสนับสนุนในเรื่องขององค์ความรู้และประสานงานกับทางกรมแพทย์แผนไทยที่เป็นเจ้าภาพหลัก รวมถึงความรู้ที่วิสาหกิจชุมชนสามารถติดตามจากสื่อออนไลน์ เช่น Youtube, faebook ฯลฯ ที่สามารถบอกวิธีการเพาะปลูกทั้งหมดรวมถึงการสื่อสารโต้ตอบในสื่อออนไลน์ ทำให้สะดวกมากขึ้น ด้านอุปกรณ์มีค่าใช้จ่ายโรงเรือนที่จะค่อนข้างสูง ดังผู้ให้สัมภาษณ์ที่ 1 กล่าวว่า “ค่าโรงเรือนเริ่มต้นแพงเหมือนพอ ๆ กับสร้างบ้านหลังเล็ก ๆ เพราะวากัญชามันเป็นพืชที่ไม่เหมาะกับบ้านเราเท่าไรจำเป็นต้องทำโรงเรือนเพื่อปรับอากาศให้เหมาะสมกับการเพาะปลูก”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1, 3, 5 และ 9 ต่างก็ได้ให้คำตอบที่คล้ายกันว่า “มีการสนับสนุนจากทุกภาคส่วนก็ดำเนินการได้สะดวก ปรึกษาได้ตลอด”

จากการวิเคราะห์ข้อมูลหลังจากที่ได้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลในเรื่องการประเมินผลโครงการปลูกกัญชาเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสตูล กลุ่มวิสาหกิจชุมชนจำนวน 10 คนได้ให้ข้อมูลเรื่อง ปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) ในทำนองเดียวกันว่าได้รับการสนับสนุนและได้รับความร่วมมือจากภาครัฐที่เกี่ยวข้องในส่วนของโครงการปลูกกัญชาเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสตูล ทุกขั้นตอนทุกระบวนการ โดยได้รับการขับเคลื่อนด้านงบประมาณจากสมาชิกพรรคการเมืองระดับท้องถิ่นเพื่อให้ตอบสนองนโยบายของภาครัฐ รวมถึงได้ร่วมมือกันระหว่างภาครัฐกับวิสาหกิจชุมชนที่ได้พัฒนากัญชาทางการแพทย์และพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเป็นทางเลือกใหม่ในการหารายได้เสริมให้กับชุมชน

4.1.3 ด้านกระบวนการ (PROCESS EVALUATION)

ผลการวิเคราะห์ของผู้ให้ข้อมูลกลุ่มวิสาหกิจชุมชนซึ่งมีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยได้เข้าสัมภาษณ์เกี่ยวกับการประเมินโครงการปลูกกัญชาเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสตูล ว่าท่านได้มีการดำเนินการตรวจสอบติดตามหรือบันทึกเป็นหลักฐานในการเพาะหรือไม่ประการใด

ผู้วิจัยตั้งคำถามว่า “ท่านได้มีการดำเนินการตรวจสอบติดตามหรือบันทึกในการทำงานของโครงการนี้หรือไม่”

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนให้ข้อมูลที่ตรงกันตั้งนี้ว่าการติดตามโครงการปลูกกัญชาเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสตูล รวมถึงการเก็บหลักฐานต่าง ๆ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้มีการติดต่อกับทางเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบในเรื่องของข้อกำหนด หน่วยงานจะแจ้งให้ทราบเสมอเพราะปัจจุบันนโยบายกัญชามีข้อบังคับการปลดล็อกกัญชาซึ่งต้องอัปเดตข้อมูลข่าวสารอยู่เสมอทางหน่วยงานและวิสาหกิจชุมชนจำเป็นต้องสื่อสารและตรวจสอบระหว่างกันอยู่ตลอด ซึ่งในการตรวจสอบการติดตามผลการดำเนินงานได้ประสานเจ้าหน้าที่ ในการตัดต้นกัญชาแต่ละครั้งจะต้องแจ้งเจ้าหน้าที่ และชี้แจงในส่วนที่แตกต่าง ๆ ร่วมกันเพื่อไม่ให้มีปัญหาอันหลัง มีการบันทึกเป็นรายลักษณะอักษรรูปภาพหรือเอกสารนำส่งในลักษณะต่าง ๆ ขึ้นอยู่ทางเจ้าหน้าที่จะให้ดำเนินการ เพื่อให้ทราบรายละเอียดก่อนการนำส่ง หากมีข้อมูลหรือหลักฐานผิดพลาด เจ้าหน้าที่จะดำเนินการตามกฎระเบียบ และติดตามผลการดำเนินการในครั้งต่อ ๆ ไป

ผู้ที่ให้สัมภาษณ์คนที่ 10 กล่าวไว้ว่า “ถ้าเราไม่ติดตามข้อมูลข่าวสาร ไม่ตรวจสอบ ไม่ทำตามขั้นตอนมีหวังได้ติดคุกแน่”

จากการวิเคราะห์ข้อมูลหลังจากที่ได้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก ผู้เป็นวิสาหกิจชุมชนในเรื่องการประเมินผลโครงการปลูกกัญชาเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสตูล กลุ่มวิสาหกิจชุมชนจำนวน 10 คนได้ให้ข้อมูลเรื่อง ด้านกระบวนการ (Process Evaluation) ว่าการดำเนินงานนั้น มีขั้นตอนการติดตามอยู่และแลกเปลี่ยนความรู้ตามนโยบายที่เข้ามาอยู่เสมอเพราะเรื่องโครงการกัญชานั้น ต้องอ่านรายละเอียดให้ชัดเจนเพราะเรื่องของกฎหมายยังไม่เสถียรตรงมากนัก จำเป็นต้องติดตามตรวจสอบและบันทึกด้วยความรอบคอบให้ทุกขั้นตอนทุกครั้งเพื่อไม่ให้มีปัญหาในการ

ส่งออก ซึ่งหากมองว่าความชัดเจนเรื่องการปลูกสำคัญแล้วในด้านข้อกำหนดก็นั้นสำคัญยิ่งกว่า หากผลิตได้แต่ไม่ถูกต้องจากการติดตามตรวจสอบแล้วมีความผิด อาจเกิดปัญหาย้อนหลังได้

4.1.4 ด้านผลผลิต (PRODUCT EVALUATION)

ผลการวิเคราะห์ของผู้ให้ข้อมูลหลักกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ซึ่งมีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ ซึ่งผู้วิจัยได้เข้าสัมภาษณ์ในประเมินโครงการปลูกกัญชาเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสตูล ว่าท่านได้มีการเปรียบเทียบตามวัตถุประสงค์ของโครงการ หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ มีแนวโน้มในทางใด ดีหรือไม่อย่างไร

ผู้วิจัยตั้งคำถามว่า “ท่านได้มีการเปรียบเทียบตามวัตถุประสงค์ของโครงการ หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ มีแนวโน้มในทางใด”

ทั้ง 10 คนได้ให้ข้อมูลที่คล้ายคลึงกันว่า โครงการปลูกกัญชาเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสตูล ตามวัตถุประสงค์นั้น มีความสอดคล้องกับเป้าหมายในการดำเนินงานโครงการนี้ ตั้งแต่การรับนโยบายในการเป็นวิสาหกิจชุมชน จุดประสงค์เพื่อต้องการพัฒนาโครงการนี้ให้มีความเป็นไปได้ทั้ง 2 เรื่อง เรื่องที่ 1 คือเรื่องของการพัฒนาทางการแพทย์เป็นสมุนไพรเพื่อใช้เป็นยารักษาผู้ป่วยได้หลากหลายกลุ่มโรค เช่น โรคลมชักที่รักษายาก โรคปวดประสาท โรคเบื่ออาหาร ฯลฯ ซึ่งมีการวิจัยกันมาแล้วว่ากัญชาสามารถรักษาและพัฒนาต่อยอดการรักษาได้ดีอย่างมาก และเป็นที่ยอมรับในหลายประเทศ จึงมีความจำเป็นต่อบริบทในทางการแพทย์ของประเทศไทยเช่นกัน โดยวิสาหกิจยอมรับและเห็นด้วยในเรื่องนี้มาก ๆ

ผู้ที่ให้สัมภาษณ์คนที่ 9 กล่าวว่า “ฟังว่าเคยมีคนนำไปสกัดทำยาบ้างแล้ว เคยได้ซื้อมาใช้กับญาติที่ป่วยเป็นมะเร็งทรมานมากแต่ได้ใช้หยอดใต้ลิ้นก็กลับดีขึ้น ก็เลยยอมรับว่าเป็นยาดีจริง ๆ”

ส่วนเรื่องที่ 2 นั้น เป็นเรื่องการต่อยอดทางเศรษฐกิจซึ่งเป็นกำไรส่วนอื่น ๆ ของต้นกัญชา นอกเหนือจากการช่อดอกที่ให้กับสาธารณสุขเพื่อไปทำยาสมุนไพรสกัดนั้น บางส่วนของต้นกัญชายังทำกำไรได้ โดยมีร้านค้าที่สนใจไปทำประกอบอาหารหรือแปรรูป เช่น การนำไปกัญชาไปปรุงอาหาร เนื่องจากการที่ปลดล็อกกัญชาเป็นนโยบายใหม่ที่น่าสนใจในตลาดอาหารและธุรกิจอื่น ๆ

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1 กล่าวว่า “ ออเดอร์ร้านอาหารที่สนใจมีมากเป็นหางว่าว ถ้าไม่ติดโควิดมีหวังกำไรแน่ ๆ”

จากการวิเคราะห์ข้อมูลหลังจากที่ได้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักผู้เป็นวิสาหกิจชุมชนในเรื่องการประเมินผลโครงการปลูกกล้วยาเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสตูล กลุ่มวิสาหกิจชุมชนจำนวน 10 คน ได้ให้ข้อมูล ด้านผลผลิต (Product Evaluation) ว่าเห็นด้วยและเข้าใจในวัตถุประสงค์ ในการรวมกลุ่มของวิสาหกิจชุมชน ผู้ให้สัมภาษณ์มีการยอมรับและตั้งใจไว้แล้วว่าการเข้ามามีส่วนร่วมกับโครงการนี้ก็จะเป็นไปตามเป้าหมายในการช่วยพัฒนาวงการแพทย์แผนไทยพัฒนากัญชาให้อยู่ในระดับสากล อีกทั้งเห็นความเป็นไปได้ทางเศรษฐกิจเป็นรายได้พิเศษในกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อีกด้วย

4.2 บทสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่สาธารณสุข

ผลการวิเคราะห์ จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักเจ้าหน้าที่สาธารณสุขซึ่งมีคุณสมบัติรับผิดชอบโครงการตามที่กำหนดไว้ โดยผู้วิจัยได้เข้าสัมภาษณ์ในประเมินโครงการปลูกกล้วยาเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสตูล ซึ่งผู้ให้ข้อมูลสามารถแสดงการยินยอมการเข้าร่วมโครงการวิจัยได้ทั้งการเซ็นยินยอมหรือการยินยอมด้วยวาจา

4.2.1 ด้านบริบทหรือสภาพแวดล้อม (CONTEXT EVALUATION)

ด้านบริบทหรือสภาพแวดล้อม (Context Evaluation) ในประเมินโครงการปลูกกล้วยาเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสตูล ถูกต้องตามวัตถุประสงค์หรือไม่ ความเป็นไปได้ของโครงการชัดเจน เหมาะสม สอดคล้องกับนโยบายประการใด และบริบทของสภาพแวดล้อมยังรวมถึง นโยบายรัฐ วิสัยทัศน์ ปัญหา แหล่งทุน สภาพความผันผวนทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง หรือไม่

ผู้วิจัยกล่าวว่า “เมื่อกัญชาได้เกิดมา 1-2 ปีแล้ว ได้ปลดล็อกแล้วมันไม่เป็นยาเสพติดแล้ว บางส่วนสามารถนำไปทำยาหรือประกอบอาหารได้สร้างรายได้พิเศษแก่ผู้เข้าร่วมนี้ โดยอาศัยความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับการชุมชน ซึ่งจะต้องดำเนินการตามระเบียบข้อกฎหมายดังนโยบายกัญชาที่ตีกรอบไว้”

ผู้วิจัยตั้งคำถามต่อว่า “ท่านรับรู้ในเรื่องกัญชาในโครงการกัญชาและวัตถุประสงค์นั้น ความเป็นไปได้ของโครงการ ความเหมาะสมของโครงการ มีความเห็นด้วยหรือไม่อย่างไร”

ผู้ให้สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่รับผิดชอบโครงการ ทั้ง 10 คน ได้ให้ข้อมูลที่เหมือนกันดังนี้ วัตถุประสงค์ของโครงการ ก็เพื่อส่งเสริมนโยบายภาครัฐให้มีประสบความสำเร็จไปได้ด้วยดี ในแง่ของการทำงานก็เล็งเห็นว่า “กัญชา” เป็นประโยชน์ในทางการแพทย์มากขึ้น หลาย ๆ ประเทศที่กัญชาเสรีก็ได้พัฒนากัญชาสกัดทำเป็นยารักษาโรคได้หลากหลายโรค และได้รับการยอมรับโดยทั่วไป ในความเป็นไปได้ของโครงการหากภาครัฐได้ออกแบบการควบคุมที่ดี โดยมีการกำหนดข้อกำหนดที่ชัดเจน เน้นย้ำให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนติดตามข่าวสารตลอดความเป็นไปได้จะชัดเจนมากขึ้น ในแง่ของการความเหมาะสมนั้นการที่ หากประชาชนได้คำนึงถึงวัตถุประสงค์หลักร่วมกันโดยใช้โครงการถูกต้อง ก็จะสามารถสร้างประโยชน์ทางการแพทย์และเศรษฐกิจได้ด้านที่ดีได้ ซึ่งที่ผ่านมาจากที่ทั้ง 2 กลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้ดำเนินงานตามโครงการได้ถูกต้อง เพราะผ่านการตรวจสอบจากเจ้าหน้าที่

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1 กล่าวว่า “ควรมีการพัฒนา กัญชาเพื่อการแพทย์เพราะเราต่างเห็นประโยชน์ของมันมากกว่าการให้โทษ หากเราควบคุมทำให้ถูกต้อง”

ผู้ให้สัมภาษณ์อีก 2 ท่าน ได้แก่ คนที่ 2 และ 4 ต่างกล่าวว่า “ความเหมาะสมนั้นคือการนำไปเป็นยารักษา นั้นแหละเหมาะสมแต่ถ้าไปทำอย่างอื่นที่ไม่เหมาะสมก็ไม่เหมาะสม ต้องเข้าใจตรงนี้ด้วย ”

จากการวิเคราะห์ข้อมูลหลังจากที่ได้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักผู้เป็นเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในการเรื่องประเมินผลโครงการ ส่วนแรกของคำถามรูปแบบ CIPP MODEL ในส่วน C ด้านบริบทและสภาพแวดล้อม พบว่ามีความสอดคล้องกันของผู้ข้อมูลดังนี้

จากกลุ่มเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ผู้วิจัยได้ร่วมสัมภาษณ์ จำนวน 10 คนได้ให้ข้อมูลเรื่องบริบทความเหมาะสมและความเป็นไปได้ตามวัตถุประสงค์ของโครงการว่า ทั้ง 10 คนคิดเห็นตรงกันกับโครงการปลูกกัญชาเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสตูลร่วมกับวิสาหกิจชุมชนเพื่อเศรษฐกิจทางเลือกจังหวัดสตูล ด้วยว่าการนโยบายของภาครัฐมาสู่ชุมชนนั้น จะบรรลุเป้าหมายได้ต้องอาศัยความร่วมมือของกันละกัน เหตุถึงประโยชน์ของการแพทย์การรักษาความเป็นไปได้ร่วมกันว่า กัญชาในยุคสมัยที่ปลดล็อคเป็นยานั้นก่อให้เกิดผลดีมากมายซึ่งเราสามารถเห็นได้ทั่วไปตามสื่อและผู้ใช้ประโยชน์จริง จากเป็นพืชสมุนไพรพื้นบ้านเข้ามาเป็นยารักษาสาคนั้น ต้องอาศัยภาคีเครือข่ายทั้งรัฐและ

วิสาหกิจชุมชน ซึ่งระหว่างดำเนินงานโครงการนี้ ทั้งสองกลุ่มมองเห็นประโยชน์พ้องต้องกันในวัตถุประสงค์ แต่แรกโดยชัดเจน ภาครัฐได้กัญชาไปสกัดรักษา ส่วนภาคประชาชน (วิสาหกิจชุมชน) ก็ได้ค้าขายส่วนของ กัญชาที่สามารถนำไปประกอบอาหารหรืออื่น ๆ ก็เป็นเรื่องของเศรษฐกิจต่อไป

ทั้งนี้ความเห็นของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเห็นด้วยกับโครงการว่า การนำไปเป็นยารักษาในกับผู้ป่วย เช่น มีลักษณะอาการวิฤตโคมานั้นจะมีความกระวนกระวาย ทุกข์ทรมานเจ็บป่วย นอนไม่หลับ สารในกัญชาที่สกัดมาสามารถนำไปลดอาการเหล่านั้นของคนไข้ได้ ในอีกประเด็นหนึ่ง คือ การที่ให้วิสาหกิจชุมชนนำส่งตัวกัญชาที่นำไปผลิตเป็นยา ก็เพื่อลดต้นทุนในการให้ภาครัฐปลูกเอง แต่เป็นการช่วยเหลือในด้านเศรษฐกิจกัญชาให้ชุมชนเข้าถึง การหารายได้ทางการตลาดค้าขายกัญชาอย่างเสรีมากขึ้น ซึ่งได้ประโยชน์กันทั้งสองฝ่าย

4.2.2 ด้านปัจจัยนำเข้า (INPUT EVALUATION)

ผลการวิเคราะห์ด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) ในประเมินโครงการปลูกกัญชาเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสตูล มีความพร้อมด้านทรัพยากร ในการดำเนินงาน เช่น งบประมาณ บุคลากร อุปกรณ์ต่าง ๆ หรือไม่อย่างไร

ผู้วิจัยตั้งคำถามว่า “ความพร้อมของทรัพยากรในการดำเนินงานของโครงการปลูกกัญชาเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสตูล ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร ด้านอุปกรณ์ต่างที่ทำให้การดำเนินงานมีความพร้อมหรือไม่”

เจ้าหน้าที่สาธารณสุขของจังหวัดสตูลได้ให้คำตอบที่เหมือนกันไว้ดังนี้ โครงการกัญชามาจากนโยบายภาครัฐโดยแท้ซึ่งเหมือนการออกเป็นหนังสือลงมติเห็นชอบว่าด้วยโครงการนี้ผ่านการพิจารณา คณะรัฐบาลเสร็จแล้วขั้นตอนต่าง ๆ ก็จะถูกกำหนดเป็นนโยบายขึ้นและมอบให้ผู้รับผิดชอบต่าง ๆ ดูแลต่อในส่วนภูมิภาค โดยสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดที่ได้รับนโยบายและต้องประสานพื้นที่โรงพยาบาลประจำตำบลรับทราบโครงการเพื่อประสานผู้ที่สนใจเข้ามาเป็นวิสาหกิจชุมชนได้ขึ้นทะเบียนเข้าร่วมโครงการ จากนั้นจะมีเจ้าหน้าที่ที่ได้ไปอบรมเรื่องโครงการกัญชา นำความรู้ที่ได้ประชาสัมพันธ์ให้กับผู้ที่เข้าร่วมและกระจายข่าวสาร ส่วนด้านอุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น เมล็ดพันธุ์กัญชาที่ได้จากกรมสาธารณสุขรวมถึง

ภาคของสมาชิกผู้แทนราษฎรก็ได้เข้ามาร่วมผลักดันในโครงการนี้ สนับสนุนเพื่อผลักดันโครงการนี้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ผู้ให้การสัมภาษณ์คนที่ 1 กล่าวว่า “ภาครัฐพร้อมให้การสนับสนุนผู้ที่สนใจทุกอย่าง ขอแค่มาด้วยวัตถุประสงค์เดียวกันความปรารถนาดีเดียวกันก็พอ”

ด้านทรัพยากรการใช้บุคลากรภาครัฐหน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการและเจ้าหน้าที่สาธารณสุข เพื่อพัฒนาความรู้พัฒนาชุมชนให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอุปกรณ์หรือต้นทุนอื่น ๆ เช่น เมล็ดพันธุ์ ัญญาจากกรมแพทย์แผนไทยที่ได้นำมาปลูกในทำให้ชุมชนได้พัฒนาต่อด้านต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ของโครงการที่กำหนดไว้

4.2.3 ด้านกระบวนการ (PROCESS EVALUATION)

ผลการวิเคราะห์ผู้ให้ข้อมูลหลักเจ้าหน้าที่สาธารณสุขจังหวัดสตูลซึ่งมีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ ซึ่งผู้วิจัยได้เข้าสัมภาษณ์ในประเมินโครงการปลูกัญญาเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสตูล ว่าท่านได้มีการดำเนินการตรวจสอบติดตามหรือบันทึกเป็นหลักฐานในการเพาะหรือไม่ประการใด ซึ่งผู้ให้ข้อมูลสามารถแสดงการยินยอมการเข้าร่วมโครงการวิจัยได้ทั้งการเซ็นใบบินยอมหรือการยินยอมด้วยวาจา

ผู้วิจัยตั้งคำถามว่า “ท่านได้มีการดำเนินการตรวจสอบติดตามหรือบันทึกในการทำงานเรื่องของโครงการนี้อย่างไร”

เจ้าหน้าที่สาธารณสุขได้ให้ข้อมูลที่เหมือนกันในส่วนของกระบวนการตรวจสอบและติดตามโครงการ ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมดตอบประเด็นเดียวกันคือ การดำเนินงานตั้งแต่แรกเริ่มจนจบนั้นได้มีขั้นตอนที่ทำเป็นบันทึกข้อตกลงการทำความเข้าใจในโครงการกับผู้ที่เกี่ยวข้องว่าจะต้องดำเนินการโดยมีเจ้าหน้าที่รับรู้ขั้นตอนในการติดตามพูดคุยถ่ายภาพหรือทำบันทึกเป็นระยะว่าต้นัญญามีความเติบโตหรือความคืบหน้าไปอย่างไร มีปัญหาอะไรบ้างหรือต้องการความชี้แนะจากสาธารณสุขหรือไม่ ที่สำคัญเจ้าหน้าที่สาธารณสุขระดับจังหวัดหรือพื้นที่ที่รับผิดชอบงานเองนั้น ต้องติดตามต่อเนื่องเพื่อสรุปผลดำเนินงานรายงานต่อหน่วยงานระดับบนเพื่อทราบถึงความคืบหน้าของโครงการัญญาที่ร่วมรับผิดชอบกันอยู่นั้น เป็นไปด้วยความเรียบร้อย เพราะถ้าหากไม่มีการติดตามหรือตรวจสอบบันทึกข้อมูลเหล่านี้

อาจจะทำให้เกิดผลกระทบหากบางส่วนข้อต้นกัญชาสูญหายไป หรือพบว่านำไปใช้ในทางที่ผิดจะทำให้เกิดผลกระทบในวงกว้างได้ในอนาคต

ผู้ให้การสัมภาษณ์คนที่ 10 กล่าวว่า “ ส่วนของสำนักงานสาธารณสุขเองมีแต่องค์ความรู้และดูแลในขั้นตอน ต้นน้ำ ส่วนกลางน้ำและปลายน้ำผู้ปลูกต้องจัดการเอง ต่อยอดเอง เราแค่บอกได้ว่าต้องทำอะไรให้ถูกต้อง ”

การตรวจสอบโครงการ การติดตามหรือบันทึก ในส่วนของหน่วยงานสาธารณสุข โดยโรงพยาบาลส่งเสริมประจำตำบลที่มีส่วนสำคัญในการดำเนินการติดตามในพื้นที่ใกล้ชิด ซึ่งได้ให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็วและได้คำชี้แจงรับทราบถึงปัญหาและพร้อมให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ

4.2.4 ด้านผลผลิต (PRODUCT EVALUATION)

ผลการวิเคราะห์ผู้ให้ข้อมูลหลักกลุ่มเจ้าหน้าที่สาธารณสุขซึ่งมีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ ซึ่งผู้วิจัยได้เข้าสัมภาษณ์ในประเมินโครงการปลูกกัญชาเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสตูล ว่าท่านได้มีการเปรียบเทียบตามวัตถุประสงค์ของโครงการ หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ มีแนวโน้มในทางใด ดีหรือไม่อย่างไร

ผู้วิจัยตั้งคำถามว่า “ ท่านได้มีการเปรียบเทียบตามวัตถุประสงค์ของโครงการ หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ มีแนวโน้มในทางใด ”

ผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด 10 ท่าน มีการให้สัมภาษณ์ตรงกันว่าประเด็นของการเปรียบเทียบและเป้าหมายมีแนวโน้มไปให้ทางที่ดีสำหรับกัญชาทางการแพทย์ ซึ่งต้นกัญชาที่นำมารักษาโรคต่าง ๆ เช่น ในส่วนของช่อดอกกัญชาเทศเมีย มีสารที่สามารถสกัดทำเป็นยารักษาได้และในส่วนประกอบอื่น ๆ ของกัญชาก็สามารถผลิตได้หลายรูปแบบ เช่น ประกอบกับอาหาร เครื่องดื่ม เครื่องสำอาง ฯลฯ

วิสาหกิจชุมชนกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขนั้น ต่างมีผลประโยชน์ร่วมกันเพราะวิสาหกิจชุมชนที่ปลูกกัญชาเพื่อนำผลผลิตจากกัญชาไปขายหรือแปรรูป ส่วนประโยชน์ของสาธารณสุขได้นำนโยบายนี้ไปสู่การปฏิบัติได้เห็นการเปลี่ยนแปลงของการนำกัญชามาใช้ในการแพทย์มากขึ้น และได้พัฒนาโครงการกัญชาเพื่อศึกษาค้นคว้างานวิจัยและทดลองเพื่อให้ผู้ที่สนใจนำไปต่อยอดได้

ทั้งนี้ได้เห็นความต้องการโดยตรงระหว่าง 2 กลุ่มแล้วว่ามีแนวโน้มมองถึงประโยชน์ร่วมกันในวัตถุประสงค์เดียวกัน และถ้าหากว่ารัฐบาลในสมัยอื่นยังขับเคลื่อนเรื่องนี้อยู่ก็จะส่งผลว่าต่อไปได้

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 10 กล่าวว่า “ณ ตอนนี้เป็นารเริ่มต้นที่ดียังไงถ้ารัฐบาลชุดนี้ยังอยู่และยังมีการผลักดันอย่างต่อเนื่อง จากต้นน้ำสู่ปลายน้ำก็ออกดอกผลได้งอกงาม”

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเรื่อง โครงการปลูกกัญชาเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสตูล ผู้วิจัยได้อาศัยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) การสนทนากลุ่ม (Focus Group) และการสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participation Observation) โดยผู้วิจัยสรุปผลการศึกษาแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.2 การอภิปรายผล

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสามารถแบ่งออกตามกรอบการวิเคราะห์ข้อมูล โดยสามารถสรุปผลวิเคราะห์ข้อมูลของแต่ละกลุ่มเพื่อตอบคำถามการวิจัยและวัตถุประสงค์ของการวิจัยรูปแบบชิป (CIPP MODEL) ดังนี้

5.1.1 กลุ่มวิสาหกิจชุมชน

จากการศึกษาวิจัย ได้สรุปผลการวิจัยโครงการปลูกกัญชาเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสตูล ตามรูปแบบชิป (CIPP MODEL) โดยแบ่งสรุปเป็น 4 ตอนดังต่อไปนี้ 1) ด้านบริบทหรือสภาพแวดล้อม (Context Evaluation) ได้เห็นควรตามวัตถุประสงค์ของโครงการนี้ ความเป็นไปได้ในเรื่องการนำกัญชาไปพัฒนาด้านการแพทย์และพัฒนาด้านเศรษฐกิจให้ดียิ่งขึ้น 2) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ(หน่วยสาธารณสุขในจังหวัดสตูล) ในเรื่องขั้นตอนการได้รับสนับสนุนเมล็ดพันธุ์ การขึ้นทะเบียนถูกต้องตามกฎหมายอีกทั้งได้รับงบประมาณบางส่วนจากสมาชิกผู้แทนราษฎรในเขตพื้นที่เพื่อตอบสนองโครงการนี้อย่างมี

ประสิทธิภาพ 3) ด้านกระบวนการ (Process Evaluation) การติดตามตรวจสอบและบันทึกข้อมูล อยู่ในการกำกับดูแลของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขตามขั้นตอน หากวิสาหกิจชุมชนเข้ารับการจดทะเบียนขอปลูก ต้องรวบรวมสมาชิกมีการรับรองจากสาธารณสุข และหากส่งนำต้นกัญชาส่วนใดต้องจดบันทึกรายงาน ซึ่งต้องให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบดูแลอยู่เสมอเพื่อความถูกต้องชัดเจน และ 4) ด้านผลผลิต (Product Evaluation) เป็นไปตามที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้ ตั้งแต่การกำหนดวัตถุประสงค์ก่อนที่จะเข้าร่วมในโครงการ โดยแบ่งส่วนสำคัญตามวัตถุประสงค์ของกัญชาแบ่งเป็น 2 ส่วนหลัก ๆ คือ ส่วนที่ส่งให้ทางการแพทย์ไปพัฒนารักษาโรคต่าง ๆ และส่วนที่นำไปแปรรูปเป็นเศรษฐกิจทางเลือก

5.1.2 กลุ่มเจ้าหน้าที่สาธารณสุข

ได้ข้อสรุปผลการวิจัยการประเมินโครงการปลูกกัญชาเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสตูล ตามรูปแบบชิป(CIPP MODEL) จากการสัมภาษณ์ให้ข้อมูลส่วนเจ้าหน้าที่มีได้ให้มุมมองไว้ 4 ด้านประเด็น คือ 1) ด้านบริบทหรือสภาพแวดล้อม (Context Evaluation) ได้เห็นควรตามวัตถุประสงค์ของโครงการนี้ ความเป็นไปได้ในเรื่องการนำกัญชาไปพัฒนา ด้านการแพทย์และพัฒนาด้านเศรษฐกิจให้ดียิ่งขึ้น 2) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) ได้รับความรู้จากการอบรมของกรมแผนแพทย์ไทย ผู้มีส่วนในภารกิจโครงการกัญชาฯ นำส่งความรู้ให้กับวิสาหกิจชุมชนที่สนใจเข้าร่วมโครงการและคอยดูแลสนับสนุนประสานงานกับวิสาหกิจชุมชนให้ทำตามขั้นตอนได้ถูกต้อง 3) ด้านกระบวนการ (Process Evaluation) การติดตามตรวจสอบและบันทึกข้อมูล อยู่ในการกำกับดูแลของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขตามขั้นตอน และ 4) ด้านผลผลิต (Product Evaluation) การเปรียบเทียบจากวัตถุประสงค์เห็นได้ว่ามีความเหมาะสมของโครงการว่าพัฒนากัญชาทางการแพทย์และพัฒนาความรู้ตลอดเวลา

5.2 อภิปรายผล

จากการศึกษา เรื่อง การประเมินโครงการปลูกกัญชาเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสตูล สามารถอภิปรายผลการศึกษา ได้ดังนี้

จากการวิจัยพบว่า รูปแบบตามรูปแบบชิป (CIPP MODEL) ตามที่ผู้วิจัยได้นำมาเป็นเกณฑ์ในการตั้งคำถามและวิเคราะห์ข้อมูลวิจัยการประเมินโครงการปลูกกัญชาเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสตูล การสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายทั้ง 2 กลุ่มนั้นได้ความเห็นว่าเป็นโครงการนี้เป็นเรื่องใหม่ที่ต้องใช้เวลาในการพัฒนาไปอย่างต่อเนื่อง ดังนี้

ด้านบริบท (Context Evaluation) ผลการวิจัยพบว่า มีความเหมาะสมของโครงการในเรื่องของทางการแพทย์นั้นเป็นประโยชน์ต่อการแพทย์อย่างมากในปัจจุบันได้มีการนำมาใช้รักษาโรคโดยกรมแพทย์แผนไทยของกระทรวงสาธารณสุข ได้นำกัญชากัดส่วนสำคัญที่สามารถไปทำยารักษาและมีการประเมินวิจัยอย่างต่อเนื่อง ในส่วนนี้เป็นไปได้และเห็นได้ชัดว่ากัญชามีความสามารถพัฒนารักษาโรคต่าง ๆ ได้จริง ซึ่งไปสอดคล้องกับ ไพศาล ลิ้มสถิตย์ (2559) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับแผนไทยและแพทย์ทางเลือกขึ้น โดยพบว่าความเป็นไปได้ของพืชกระท่อมมีความคล้ายคลึงกับกัญชาที่เป็นพืชสามารถนำมาเป็นทางเลือกในทางการแพทย์ได้หากถูกจัดการอย่างเหมาะสมและมีการควบคุมอย่างดีสามารถพัฒนาเป็นยารักษาโรคต่าง ๆ และเป็นทางเลือกของชุมชนในแง่ของเศรษฐกิจได้อีกด้วย

ด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) ของโครงการพบว่า ได้มีการสนับสนุนจากกรมแพทย์แผนไทยในการพัฒนาความรู้ให้กับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขได้ไปเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการกัญชา โดยเจ้าหน้าที่ได้ดูแลเรื่องการให้ความรู้กับผู้เข้าร่วมโครงการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนและติดต่อประสานงานปรึกษาได้ตลอด ส่วนด้านงบประมาณของการดำเนินงานของวิสาหกิจนั้น ได้รับการสนับสนุนเมล็ดกัญชามาจากกรมแพทย์ไทยจากกระทรวงสาธารณสุขเพื่อขับเคลื่อนนโยบายกัญชานี้และยังได้รับการสนับสนุนจากพรรคการเมืองในเขตจังหวัดสตูลอีกด้วย การประเมินในรูปแบบนี้จะทำให้เห็นถึงว่าปัจจัยนำเข้า นั้นเป็นส่วนสำคัญตรงกันและมีงานวิจัยที่สอดคล้องกับ ธวัชชัย ปินเครือ (2563) ที่ได้วิจัยการประเมินโครงการต้นแบบตำบลพันดี ในเขตตำบลแม่พริก อำเภอแม่พริก จังหวัดลำปาง ในด้านบริบทปัจจัยนำเข้า กระบวนการและผลิตผลของโครงการในกลุ่มผู้ปกครองเด็กหรือผู้ดูแลเด็ก อายุ 2-3 ปี ที่เข้าร่วมโครงการและเจ้าหน้าที่สาธารณสุขหรือทันตสาธารณสุขที่รับผิดชอบโครงการ ในช่วงระหว่าง ตุลาคม 2561 ถึง กันยายน 2562 พบว่าในส่วนของปัจจัยนำเข้าตรงกันว่า โอกาสในการได้รับการสนับสนุนจากองค์กรต่าง ๆ และการมีส่วนร่วมของชุมชนเหมือนกันรวมถึงผลประโยชน์ร่วมกันทั้งสองฝ่ายนั้นเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ถึงแม้ลักษณะและบริบทจะแตกต่างกันก็ตาม

ส่วนด้านกระบวนการ (Process Evaluation) พบว่าการติดตามกำกับดูแลของเจ้าหน้าที่และวิสาหกิจชุมชนนั้นมีการตรวจสอบจากโรงพยาบาลส่งเสริมประจำตำบลที่เป็นผู้รับผิดชอบดูแลกำกับกับโครงการกัญชาตั้งแต่เริ่มต้นจนเสร็จภารกิจ ซึ่งหากพบว่ามีกรณีผิดปกติจากข้อมูลที่ได้รับไม่ตรงหรือผิดข้อบังคับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขจะต้องดำเนินการทำลายหรือยุติการผลิตเพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบต่อชุมชน

และหน่วยงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของมุฮัมมัดสกรี มัณยุญ, ยูซุฟ นิมะ, ซอลีฮะห์ หะยีสะมะแอ, อับดุลเลาะ เซ็ง, มะหามะรอสลี แมยู, วิทยา พยายาม (2556) ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินหลักสูตรสถานศึกษาแบบบูรณาการอิสลามโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาครุโดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPP Model ด้านกระบวนการ เห็นตรงกันว่าการใช้การประเมินแบบ CIPP มีการติดตามและการแบ่งสายและแบ่งงานกันตามหน้าที่ที่ได้รับการกำกับดูแลขึ้นอยู่กับผู้รับผิดชอบกับเจ้าของเรื่อง ซึ่งจะง่ายต่อการประสานและติดตามอย่างเป็นขั้นเป็นตอน

สุดท้ายในด้านการผลิต (Product Evaluation) พบว่าปัจจุบันวิสาหกิจชุมชนของทั้ง 2 กลุ่มได้นำส่วนที่ขายได้จากต้นกล้วยนอกเหนือจากช่อดอกที่นำส่งสาธารณสุขไปขายตามสถานประกอบการอาหารหรือนายทุนที่รับซื้อโดยทั่วไป แต่ในช่วงสถานการณ์โรคระบาดโควิด-19 ที่ผ่านมามีบางออเดอร์ถูกยกเลิกเพราะร้านอาหารส่วนมากปิดกิจการทำให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนไม่ได้ขายและเก็บไว้จนกระทั่งขึ้นราเกิดความเสียหาย ในส่วนช่อดอกที่จะส่งไปให้กรมแผนแพทย์ไทยยังไม่ได้นำไป เพราะว่าการประเมินราคาไม่ชัดเจนรวมถึงทางกรมเองก็ยังไม่พร้อมที่จะนำช่อดอกกล้วยไปสกัดทำยา ณ ตอนนี่วิสาหกิจชุมชนได้เพียงทำการทดลองเรียนรู้ แต่เมื่อหากทุกอย่างลงตัวมากขึ้นความพร้อมมากขึ้นโครงการนี้ จะเป็นโครงการที่พัฒนาให้การแพทย์และเศรษฐกิจทางเลือกได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย วรรษยา ประจำ (2564) ทำการวิจัยเรื่องการประเมินโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนในโรงเรียน คุณธรรม สพฐ. โรงเรียนอนุบาลห้วยทับทัน โดยใช้ CIPP Model ได้อธิบายในส่วนของผลผลิตตรงกันว่า การประเมินผลผลิตในขั้นตอนสุดท้าย ซึ่งในการทำโครงการนี้จะทำอย่างไรให้มีประสิทธิภาพสูงสุดหรือให้ได้รับกระทบน้อยโดยที่สุดแล้วจะบอกได้ว่าพัฒนาโครงการต่อไปหรือเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใด

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากข้อมูลผลการวิจัยเรื่อง การประเมินโครงการปลูกกล้วยาเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสตูล ผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป โดยสามารถอธิบายได้ดังนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะจากผลงานวิจัย

1. ด้านบริบทและสภาพแวดล้อม (Context Evaluation) ควรกำหนดนโยบายให้ชัดเจนลดขั้นตอนที่ซับซ้อนลงเพื่อให้ผู้ที่สนใจโครงการเข้าถึงได้มากขึ้น ไม่จำกัดแค่กลุ่มคนเฉพาะกลุ่มใดกลุ่ม

หนึ่ง กระจายกำลังสนับสนุนทุกด้าน เช่น ด้านประสัมพันธ์ของหน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบ ด้านการเมือง ด้านงบประมาณ ฯลฯ

2. ด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) ได้แก่ ทรัพยากรบุคคล ควรให้เจ้าหน้าที่ที่สนใจในโครงการนี้ได้เข้าร่วมการอบรมกัญชา ไม่ใช่แค่เป็นผู้รับผิดชอบงานไปอบรมในเรื่องนี้เพียงกลุ่มเดียว เห็นควรให้สนับสนุนเจ้าหน้าที่สาธารณสุขท่านอื่นที่สนใจไปอบรมบ้าง หรือคัดเลือกประชาชนที่สนใจส่งเข้าร่วมอบรมเป็นตัวแทนบ้างเพื่อกระจายความรู้ในวงกว้างมากขึ้น

3. ด้านกระบวนการ (Process Evaluation) ควรมีการติดตามในดูแลส่วนสำคัญที่จะนำไปเป็นสารเสพติด โดยคัดแยกเป็นส่วนที่ต้องดูแลเป็นพิเศษจับตาทักหรือติดตามอย่างละเอียด หากมีการพบว่ามี ความผิดปกติต้องดำเนินการตามกฎหมาย

4. ด้านผลผลิต (Product Evaluation) ควรนำผลผลิตจากต้นกัญชาส่วนที่เหลือจากการนำส่งให้กับทางการแพทย์ ที่นำไปต่อยอดเพื่อพัฒนาและยกระดับผลิตภัณฑ์เดิมให้มีการผสมผสานของกัญชา เช่น กลุ่มวิสาหกิจชุมชนน้ำหอมจังหวัดสตูลได้นำกัญชามาสกัดทำน้ำหอมเป็นสินค้า OTOP ประจำถิ่น เป็นต้น

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรให้มีการศึกษาเชิงปริมาณเก็บแบบสอบถามและกลุ่มเป้าหมายให้มีความหลากหลายมากขึ้น

2. ควรให้มีการศึกษาในการประเมินพีชลักษณะเดียวกันและกลุ่มเป้าหมายเดียวกัน เช่น พีชกระท่อม โดยใช้รูปแบบชิปปโมเดล CIPP MODEL เพื่อจะได้มีการเปรียบเทียบของโครงการว่ามีความเป็นไปได้หรือสอดคล้องกันอย่างไร

3. ควรให้มีการศึกษาต่อยอดจากโครงการเดิมแต่เปลี่ยนลักษณะการประเมินจากเดิมที่ใช้รูปแบบชิปปโมเดล CIPP MODEL เป็นรูปการประเมินรูปแบบอื่น ๆ

บรรณานุกรม

- ไพศาล ลิ้มสถิตย์. (2559). ปฏิรูปกฎหมายพีชกระท่อม เพื่อสุขภาพของประชาชนและภูมิปัญญา
การแพทย์แผนไทย. *วารสารการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก*, 14(3), 229-235.
- กษิตศ ใจผาวัง. (2561). แนวทางการประยุกต์ใช้ CIPP Model เพื่อวัดความยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนที่มี
การใช้กลยุทธ์เศรษฐกิจสร้างสรรค์. (ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง).
- กัญญณัช สุขะยะมานะ. (2553). *การประเมินโครงการพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) ตำบล
ลำโรง อำเภอลำปาง จังหวัดลำปาง*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยราชภัฏ
ธนบุรี.
- กาญจนา วัฒนสุนทร. (2551). การประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมิน CIPP ของสต๊อฟเฟิลบีเอ็มในการประเมิน
โครงการทางการศึกษา. *วารสารเทคโนโลยีสุรนารี*, 1(2), 67-83.
- ชลธิชา แผงบรรเทา. (2557). *การประเมินโครงการแข่งขันความเป็นเลิศทางวิชาการโรงเรียนในสังกัด
เทศบาลเมืองกาญจนบุรีจังหวัดกาญจนบุรี*. (ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏ
กาญจนบุรี).
- ชวนคิด มะเสนะ, จิณณวัตร ปะโคทัง, ธิดารัตน์ จันทะหีน, เสวตาภรณ์ ตั้งวันเจริญ, วิไลวรรณ พรหมสีใหม่.
(2564). การประเมินโครงการพัฒนาครูตามโครงการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่นโดยประยุกต์ใช้
รูปแบบ CIPP Model กรณีนักศึกษาชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี. *วารสารบริหาร
การศึกษาบัณฑิต*, 21(1), 1-8.
- เชาว์ อินโย. การประเมินโครงการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. [เว็บไซต์]. สืบค้นจาก
<http://oknation.nationtv.tv/blog/uniformedscholars/2011/08/26/entry-2>
- ธวัชชัย ปินเครือ. (2563) .การประเมินผลโครงการต้นแบบตำบลพันดี ตำบลแม่พริกอำเภอมะพริก
จังหวัดลำปาง. *วารสารวิชาการสาธารณสุขชุมชน*, 6(2), 83-97.
- ปกป้อง จันวิทย์. เศรษฐกิจทางเลือก ว่าด้วยมาตรการกำกับและจัดการทุนเคลื่อนย้ายระหว่างประเทศ.
[เว็บไซต์]. สืบค้นจาก <http://pokpong.org/book/on-capital-controls/>
- พวงทิพย์ ชัยพิบาลสุขดี ,ปานตา อภิรักษ์นภานนท์,ดาเรศ ชูศรี และเรวดีทรศน์ รอบคอบ. (2563).
การประเมินผลโครงการโครงการพัฒนาศักยภาพเครือข่ายวิชาชีพในการดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดหัวใจ. *พยาบาลสาร*.47(1), 255-267.

- มูฮัมหมัด สกรี มั่นยุ่น, ซอลีฮะห์ หะยีสะมะแอ, ยูซุฟ นิมะ, อับดุลเลาะ เซ็ง, วิทยา พายยาม, มะหะมะรอสลี แมยู. (2556). การประเมินหลักสูตรสถานศึกษาแบบบูรณาการอิสลามโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาการโดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPP Model สงขลา. *วารสาร AL-NUR บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา*, 8(14), 9-25.
- ยุพิน รอดประพันธ์. (2561). การประเมินโครงการโรงเรียนคุณธรรมโดยประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินชิป (CIPP Model) โรงเรียนวัดห้วยธารทหาร. *วิทยฐานะผู้อำนวยการชำนาญการ*. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3.
- วรรษยา ประจำ. (2564). การประเมินโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนคุณธรรมสพฐ. โรงเรียนอนุบาลห้วยทับทันโดยใช้ CIPP Model. *วารสารวิชาการ: มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ*. 15(3), 102-123.
- วิกานดา ใหม่เพย และฐิระ ทองเหลือ. (2561). ประเมินผลโครงการวิเคราะห์ศักยภาพชุมชนตำบลแม่ทรายอำเภอร่องวาง จังหวัดแพร่เพื่อคัดเลือกผลิตภัณฑ์ต้นแบบโดยชุมชนมีส่วนร่วม. *วารสารการพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต*. มหาวิทยาลัยแม่โจ้ - แพร่ เฉลิมพระเกียรติ, 6(2), 285-294.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ.(2560). เศรษฐกิจทางเลือกจินตนาการที่ขาดหายไปของสังคมไทย. ศูนย์ศึกษาและเสริมสร้างศักยภาพการจัดการทรัพยากรเพื่อท้องถิ่น. [วีดิทัศน์]. (CRC) สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสตูล. (2562). *โครงการปลูกหญ้าเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านเขาแดงอำเภอทุ่งหว้าจังหวัดสตูลร่วมกับวิสาหกิจชุมชนเพื่อเศรษฐกิจทางเลือกจังหวัดสตูล*. จังหวัดสตูล: สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสตูล.
- สุรวงษ์ รัตนชูศรี. (2556). *การประเมินผลโครงการบูรณาการขยายผลต้นแบบสร้างเสริมสุขภาพที่ดีโดยพลังเบญจภาคี จังหวัดจันทบุรี*. (ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี).
- สุวรรณา ครุณยเชียงเพ็ชร. (2556). *ความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานต่อโครงการองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ร่วมใจ ห่วงใยประชาชนประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2556 ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี*. (ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา).
- อภิภา ปรัชญพฤทธิ. (2555). *พาราไดม์และวิธีปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: อินทภาษ.

อัณชลี ธรรมะวิธีกุล. (2552.) การประเมินโครงการ. [เว็บบล็อก]. สืบค้นจาก
<https://panchalee.wordpress.com/2009/04/28/project-evaluation1/>

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสัมภาษณ์งานวิจัย

เรื่อง การประเมินผลโครงการปลูกกัญชาเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสตูลร่วมกับวิสาหกิจชุมชนเพื่อเศรษฐกิจทางเลือกจังหวัดสตูล

แนวคำถามในการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงาน

Case ที่.....

ชื่อ.....

วันที่..... เวลา..... ถึง.....

สถานที่.....

ตำแหน่ง..... ประสบการณ์ในการทำงาน.....ปี

การอบรม/ ประชุมวิชาการ/ การเข้าฟังบรรยายที่เกี่ยวข้องกับ งานนโยบายกัญชาทางการแพทย์

1. ด้านบริบทหรือสภาพแวดล้อม (Context Evaluation)

- ท่านช่วยเล่าเกี่ยวกับโครงการปลูกกัญชาเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสตูลร่วมกับวิสาหกิจชุมชนเพื่อเศรษฐกิจทางเลือกจังหวัดสตูล ว่ามีประโยชน์อย่างไร มีความเหมาะสมต่อชุมชนหรือไม่อย่างไร

- ท่านมีความเข้าใจในวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของการดำเนินงานโครงการปลูกกัญชาเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสตูลร่วมกับวิสาหกิจชุมชนเพื่อเศรษฐกิจทางเลือกจังหวัดสตูล หรือไม่ อย่างไร

- ท่านคาดว่าความเป็นไปได้ของโครงการปลูกกัญชาเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสตูลร่วมกับวิสาหกิจชุมชนเพื่อเศรษฐกิจทางเลือกจังหวัดสตูล เป็นอย่างไร

2. ด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation)

- ท่านช่วยเล่าความพร้อมเกี่ยวกับโครงการปลูกหญ้าเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสตูลร่วมกับวิสาหกิจชุมชนเพื่อเศรษฐกิจทางเลือกจังหวัดสตูล ว่ามีอย่างไรบ้าง เช่น ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร และด้านวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ มีหรือไม่มีเพียงพอหรือไม่อย่างไร

3. ด้านกระบวนการ (Process Evaluation)

- ท่านได้มีการประเมินโครงการปลูกหญ้าเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสตูลร่วมกับวิสาหกิจชุมชนเพื่อเศรษฐกิจทางเลือกจังหวัดสตูล หรือไม่

- ท่านมีการบันทึกหรือตรวจสอบการดำเนินงานของโครงการปลูกหญ้าเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสตูลร่วมกับวิสาหกิจชุมชนเพื่อเศรษฐกิจทางเลือกจังหวัดสตูล หรือไม่อย่างไร

4. ด้านผลผลิต (Product Evaluation)

- ท่านคิดว่า ท่านได้รับประโยชน์จากโครงการปลูกหญ้าเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสตูลร่วมกับวิสาหกิจชุมชนเพื่อเศรษฐกิจทางเลือกจังหวัดสตูล ตรงตามความความต้องการ/ความคาดหวังของท่าน รวมถึงวัตถุประสงค์ของโครงการปลูกหญ้าเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสตูลร่วมกับวิสาหกิจชุมชนเพื่อเศรษฐกิจทางเลือกจังหวัดสตูล หรือไม่ อย่างไร

- ท่านคิดว่ามีปัจจัยใดบ้างที่ส่งต่อความสำเร็จของโครงการปลูกหญ้าเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสตูลร่วมกับวิสาหกิจชุมชนเพื่อเศรษฐกิจทางเลือกจังหวัดสตูล เป็นอย่างไรบ้างเพราะอะไรจึงคิดเช่นนั้น

แนวคำถามในการสัมภาษณ์กลุ่มวิสาหกิจชุมชน

Caseที่.....

นามสมมุติ.....

วันที่..... เวลา..... ถึง.....

สถานที่.....

การอบรม/ ประชุมวิชาการ/ การเข้าฟังบรรยายที่เกี่ยวข้องกับ งานนโยบายกัญชาทางการแพทย์

ส่วนที่ 1 แบบบันทึกส่วนบุคคล

1. เพศ
2. อายุ.....ปี
3. ระดับการศึกษา
4. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน
5. เป็นวิสาหกิจชุมชนมา.....ปี

ส่วนที่ 2 แนวคำถามเกี่ยวกับการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ

1. ด้านบริบทหรือสภาพแวดล้อม (Context Evaluation)

- ท่านช่วยเล่าเกี่ยวกับโครงการปลูกกัญชาเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสตูลร่วมกับวิสาหกิจชุมชนเพื่อเศรษฐกิจทางเลือกจังหวัดสตูล ว่ามีประโยชน์อย่างไร มีความเหมาะสมต่อชุมชนหรือไม่อย่างไร

- ท่านมีความเข้าใจในวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของการดำเนินงานตามโครงการปลูกกัญชาเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสตูลร่วมกับวิสาหกิจชุมชนเพื่อเศรษฐกิจทางเลือกจังหวัดสตูล อย่างไร

- ท่านคาดว่า ความเป็นไปเป็นของโครงการปลูกกัญชาเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสตูลร่วมกับวิสาหกิจชุมชนเพื่อเศรษฐกิจทางเลือกจังหวัดสตูล เป็นอย่างไร

2. ด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation)

- ท่านช่วยเล่าความพร้อมเกี่ยวกับโครงการปลูกหญ้าเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสตูลร่วมกับวิสาหกิจชุมชนเพื่อเศรษฐกิจทางเลือกจังหวัดสตูล ว่ามีอย่างไรบ้าง เช่น ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร และด้านวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ มีหรือไม่มีเพียงพอหรือไม่อย่างไร

3. ด้านกระบวนการ (Process Evaluation)

- ท่านได้มีการประเมินบันทึกหรือติดตามตลอดการในดำเนินงานโครงการปลูกหญ้าเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสตูลร่วมกับวิสาหกิจชุมชนเพื่อเศรษฐกิจทางเลือกจังหวัดสตูล หรือไม่ อย่างไร

- ท่านเห็นว่าเจ้าหน้าที่มีการติดตามผลการดำเนินงานของท่านหรือไม่ ถ้ามี มีอย่างไรบ้าง

4. ด้านผลผลิต (Product Evaluation)

- ท่านควรดำเนินการอย่างไร และมีปัจจัยใดบ้างเข้ามาเกี่ยวข้องในแต่ละอย่างเป็นอย่างไร เพราะอะไรจึงคิดเช่นนั้น เปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับวัตถุประสงค์

- ท่านคิดว่า เป้าหมายและความสำเร็จของโครงการปลูกหญ้าเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสตูลร่วมกับวิสาหกิจชุมชนเพื่อเศรษฐกิจทางเลือกจังหวัดสตูล ในความต้องการของท่านคิดว่าเป็นอย่างไร

การพิทักษ์สิทธิผู้ให้ข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาวิจัยนี้ดำเนินการโดยยึดหลักการพิทักษ์สิทธิของผู้ให้ข้อมูลที่เข้าร่วมโครงการทุกขั้นตอน ผู้ศึกษาวิจัยคำนึงถึงการปกป้องสิทธิของผู้เข้าร่วมวิจัยตลอดระยะเวลาดำเนินการ การพิทักษ์สิทธิจะเกิดขึ้นในส่วนของการเข้าถึงผู้ให้ข้อมูล ผู้ศึกษาวิจัยจะเข้าถึงผู้ให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องและรับรู้ประสบการณ์ทำงานเกี่ยวกับการทำงานการนำนโยบายกฎหมายทางกายภาพไปสู่การปฏิบัติ โดยได้อธิบายเกี่ยวกับโครงการวิจัยแก่ผู้ให้ข้อมูลจนผู้ให้ข้อมูลยินยอมการเข้าร่วมโครงการวิจัยแล้วผู้ศึกษาวิจัยจะแนะนำตัวเองและอธิบายรายละเอียดของโครงการวิจัย รวมถึงบทบาทของผู้ให้ข้อมูลอีกครั้งหนึ่ง ผู้ให้ข้อมูลทุกคนจะได้รับการอธิบายว่า การเข้าร่วมโครงการหรือไม่เข้าร่วมเป็นไปโดยสมัครใจ ผู้ศึกษาวิจัยจะสร้างความมั่นใจให้ผู้เข้าร่วมวิจัยโดยการรักษาความลับอย่างเคร่งครัดและไม่มีภาระบุชื่อจริงของผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย ข้อมูลที่ได้จากการบันทึกเสียงจะนำไปถอด และเก็บรักษาไว้เป็นความลับ เฉพาะผู้ศึกษาวิจัยเท่านั้นที่สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ ซึ่งข้อมูลจะถูกลบทำลายทันทีโดยผู้วิจัยหลังเสร็จสิ้นการศึกษา ผู้ให้ข้อมูลทุกคนมีโอกาที่จะซักถามคำถามต่าง ๆ หรือสิ่งที่กังวลเกี่ยวกับโครงการวิจัยได้ตลอดเวลา นอกจากนี้ผู้ให้ข้อมูลทุกรายจะได้รับและเน้นย้ำว่าการเข้าร่วมโครงการนี้ไม่มีความเสี่ยงใด ๆ ที่รุนแรง การรักษาความลับและการคำนึงถึงความเป็นส่วนตัวของผู้ให้ข้อมูลเป็นสิ่งสำคัญที่คำนึงถึงตลอดโครงการวิจัย เช่น ก่อนการสัมภาษณ์จะมีการนัดหมายผู้ให้ข้อมูลล่วงหน้าทุกครั้ง ในการสัมภาษณ์แต่ละครั้งจะใช้ระยะเวลาในการสัมภาษณ์แต่ละครั้งประมาณ 40-90 นาที และผู้ให้ข้อมูลแต่ละรายจะถูกสัมภาษณ์ประมาณ 1-2 ครั้ง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความพร้อมของผู้ให้ข้อมูล ผู้ให้ข้อมูลมีสิทธิในการถอนตัวการเข้าร่วมโครงการวิจัยได้ตลอดเวลา และมีสิทธิในการไม่ตอบคำถาม นอกจากนี้ผู้ศึกษาวิจัยจะรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการเดินทางทุกครั้งที่นัดสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสามารถแสดงการยินยอมการเข้าร่วมโครงการวิจัยได้ทั้งการเซ็นในใบยินยอมหรือการยินยอมด้วยวาจา

ภาคผนวก ข

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 1

ชื่อ-นามสกุล	นายเอกพล เหมรา
ตำแหน่ง	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
สถานที่ทำงาน	สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสตูล

ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 2

ชื่อ-นามสกุล	นายธีระยุทธ เกียรติธัญญิต
ตำแหน่ง	นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ
สถานที่ทำงาน	สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสตูล

ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 3

ชื่อ-นามสกุล	นายสุทธิชาติ เมืองปาน
ตำแหน่ง	พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ
สถานที่ทำงาน	สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสตูล

ภาคผนวก ค

ประมวลภาพ

การเก็บข้อมูลจากวิสาหกิจชุมชนและเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ตำบลทุ่งนุ้ย อำเภอควนกาหลง จังหวัดสตูล

การเก็บข้อมูลจากวิสาหกิจชุมชนและเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ตำบลเขาแดง อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ - สกุล	นายพีรพล สอนอำไพ
รหัสประจำตัวนักศึกษา	6310521526
วุฒิการศึกษา	ปริญญารัฐศาสตรบัณฑิต
ชื่อสถาบัน	มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
ปีที่สำเร็จการศึกษา	2559

ตำแหน่งและสถานที่ทำงาน

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ กลุ่มงานพัฒนายุทธศาสตร์สาธารณสุข

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสตูล ถ.ยาตราสวัสดิ์ ต.พิมาน อ.เมืองสตูล จ.สตูล 91000